

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ŠEŠTADIENIS – SATURDAY, SPALIO – OCTOBER 5, 2019 • Vol. CX NR. 117

Kaina 2 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 10-4-2019

ŠIAME NUMERYJE:

Mokytojas mano gyvenime – 3 psl.

Hall of Fame galerijoje – ir Draugo fondo garbės pirmininkė – 14 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Sveikiname su Mokytojo diena!

Trečiosios klasės mokiniai Danielius Yelizarov, Renaldo Bje-ko, Darius Jurgutis ir Luknė Balčikonis su mokytoju Petru Rušėnu.

Sodiname ąžuoliukus! Pirmokai su mokytoja Judita Ulčiniene.
Mokyklos archyvo nuotraukos

Šviesi diena Detroito „Žiburio“ lituanistinėje mokykloje

VILJA JURGUTIENĖ

Rugsėjo 14 d., šeštadienio, rytas Dievo Apvaizdos parapijoje buvo šviesus ne tik nuo saulės, bet ir nuo džiaugsmu švytinčių mokinių ir mokytojų veidų. Prie vėliavų aikštelės išsirikiavo 60 lituanistinės mokyklos mokinių su savo mokytojais, tėveliais ir svečiais. Atnauji-

nant mokyklos tradiciją, Lietuvos ir Amerikos vėliavas kėlė šių metų abiturientų klasės mokiniai – aštuntokai Jonas Ulčinas, Viktorija Baukytė ir Lukas Perchanok. Lietuvos himną giedojo mokyklos mokiniai ir tėvų būrys, vedami akordeonisto Danieliaus Goodman, kuris atvažiavo iš Indianapolio, Indianos, dalyvauti šioje šventėje.

– 4 psl.

Serialas „Černobylis“ Viskas taip, kaip turėjo būti

Inga Greblikienė

EMMY apdovanojimų nominantų sąrašė – kostiumų kūrėjos iš Lietuvos Daivos Petrulytės vardas. Serialui „Černobylis“ kostiumus kūrė Daiva Petrulytė prisipažino: šis darbas buvo tarsi misija.

Lietuvos vardas ir vėl nuskambėjo Hollywoodo industrijos apdovanojimuose. Lietuviai ženkliai prisidėjo prie televizijos HBO seriale „Černobylis“ sėkmės, autentiškumo ir preciziškumo, už kurį serialas yra giriamas. Jis susižėrė 10 „Emmy“ apdovanojimų ir buvo pristatytas 19 nominacijų. Šįkart kostiumų dailininkė Daiva Petrulytė su nedidele grupe HBO kompanijos seriale „Černobylis“ kostiumų kūrėjų ir vyriausiąja dailininke Odile Dicks-Mireaux buvo pristatyta prestižiniam „Emmy“ „Outstanding period costumes“ apdovanojimui. – 7 psl.

Viešbutyje apdovanojimų iškilėms pasibaigus (iš k.): filmo prodiuserė Lineta Mišeikytė, Pasaulio lietuvių meno tarybos vykdančioji direktorė Daiva Navarrette ir kostiumų dailininkė Daiva Petrulytė.

D. Navarrette albumo nuotr.

PRISIMINKITE DRAUGĄ SAVO TESTAMENTE

www.draugas.org/palikimai

Tel. 773-585-9500

GANYTOJO ŽODIS

Kodėl nereikia Dievo?

KUN. LIUDAS MILIAUSKAS

Kodėl mano artimiesiems nebereikia Dievo, bažnyčios ir bendrai dvasinio gyvenimo? Tai klausimas, kurį išgirstu iš tėvų ir senelių lūpų. Atrodo, nuo jaunystės vedėme juos teisingu keliu, bet dabar jie atšalo ir nutolo. Kas kaltas? Atsakymų, manau, galime rasti įvairių, bet vienas bendriausių yra labai paprastas: jie per gerai gyvena, jiems paprasčiausiai ir taip viskas yra gerai. Žmonės galvoja, kad štai aš visko apščiau turiu, todėl man nieko iš Dievo nereikia.

Iš prigimties mes esame savotiški naudos ieškotojai ir jei nieko iš Dievo nereikia, tai ir jo paties žmogui nebereikia. Daugelis mūsų artimųjų gyvena tarsi gero gyvenimo apsvaigime. Biblijos istorijoje apie turtuolį ir Lozorių (Lk 16:19–31) yra minima, kad turtuolis kasdien ištaigingai puotaudavo. Šis turtuolis yra smerkiamas ne dėl savo turtingumo, bet kad per žemiškus palaiminimus jis apsvaigo ir jam niekas daugiau neberūpėjo – nei Dievas, nei kiti žmonės. Panašų apsvaigimą galime matyti ir mūsų visuomenėje – per gerą gyvenimą atšala ne tik ryšiai su Dievu, bet ir su kitais žmonėmis, ypač artimaisiais.

Gyvename keistais laikais, kuomet daugiau nei bet kada anksčiau su savo artimiausiais šeimos nariais ir giminaičiais bendraujame ne tiesiogiai, bet per advokatus. O kas galėtų paneigti, kad daugumas gyvename kasdien ištaigingai puotaudami? Turime tokį gyvenimą, kokio su retomis išimtimis neturėjo nei viena prieš mus buvusi karta. Bet, kaip sakoma, prie gero greitai priprantama, todėl nebeturėdami tikrų rūpesčių, pradedame jų ieškoti ten, kur nėra. Kartais užtenka išsamiau su žmogumi pasikalbėti ir jis supranta, kad iš tikrųjų rūpesčių neturi, o didžiausia bėda yra tame, kad nebevertina to, ką turi. Prisigalvoti rūpesčiai mus apsunkina taip, kaip ir svaigalai, neveltui Jėzus sako: *Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų apsunkusi nuo svaigalų, girtybės ir kasdinių rūpesčių.* (Lk 21:34)

Visi suprantame, kad netgi patys geriausi vaistai yra tol geri, kol naudojami teisingai, taip yra ir su visais kitais gyvenimo gerumais. Didelis iššūkis yra gyventi gerai ir likti prie Dievo, būti kūniškai turtingu, o širdyje likti vargšu. Ar kada pagalvojote, kad prieš Dievą mes stovime be viso to, ką

mato žmonės, žiūrėdami į mus? Dievui nesvarbu nei tavo turtas, nei pažintys, nei grožis, nei protas, jis tave mato tokį, koks vieną dieną tu pas jį ir pasibelsi. O pasibelsi be nieko: *Juk mes nieko neatsinešėme į pasaulį ir nieko neišsinešime.* (1Tim. 6:7) Apaštalas Paulius taip pat sako, kad nenori nieko pažinti kūno požiūriu, nes ne pagal kūną ar kas materialu mus mato Dievas: *Todėl nuo šiol mes nebenorime nė vieno pažinti kūno požiūriu.* (2Kor. 5:16) Visi gerai žinome žodį „ubagas“, kuris kyla iš rusų kalbos: „u-Boga“ tai reiškia „pas Dievą“.

Šiuo žodžiu yra apibūdinamas žmogus, kuris nieko neturi – išskyrus Dievą. Jis negali pasitikėti savo turtu ar kažkokiais kitais žemiškais privačiais, nes paprasčiausiai jų neturi. Būtent tokios širdies Dievas ir ieško mumyse – kad mes, viską turėdami, širdyje išliktume tokie, tarsi nieko neturėtume. Tokia širdis – tai Dievo palaiminimas: *Duosiu jums naują širdį ir atnaujinsiu jus nauja dvasia. Išimsiu iš jūsų akmens širdį ir duosiu jums jautrią širdį.* (Ez.36:26) *Taigi kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys. Kas buvo sena, praėjo, štai atsirado nauja.* (2Kor. 5:17) Suprasdamas, kad tokia širdis išlaikoma tik Dievo rankose karalius

Dovydas meldė: *Sukurk man tyrą širdį, Dieve, ir atnaujink manyje ištikimą dvasią.* (Ps. 51:12)

Ateidami į Dievo artumą bei bažnyčią mes iš Dievo malonės vis atstatome teisingos širdies būseną. Neturi reikšmės kiek aš turiu savo rankose ar kiek mato žmonės – prieš Dievą jos yra tuščios. Išsilaikyti šiame tikėjimo kelyje nėra lengva, todėl apaštalai ir prašė Jėzaus: *Sustiprink mūsų tikėjimą.* (Lk. 17:5) Jėzus tikėjimą netgi palygina su darbu: *Jie paklausė: „Ką mums veikti, kad darytume Dievo darbus?“ Jėzus atsakė: „Tai ir bus Dievo darbas: tikėkite tą, kurį jis siuntė.“* (Jn.6:28–29)

Panašiai kalba ir apaštalas Paulius sakydamas, kad tikėjimas yra kova ir jį nuolat reikia vytis: *O tu, Dievo žmogau, <> vykis teisumą, maldingumą, tikėjimą, meilę, ištvermę, romumą. Kovok gerąją tikėjimo kovą, pagauk amžinąjį gyvenimą, kuriam esi pašauktas.* (1Tim. 6:11–12)

Vytis – tai reiškia siekti to, kas nuolat nuo mūsų pabėga. Jei mes tikrai kuriam laikui nustojame laikytis krikščioniško gyvenimo disciplinos, pastebime, kad tuoj iš mūsų gyvenimo pabėga teisumas, maldingumas, tikėjimas, meilė, ištvermė, romumas. Taigi nieko keisto, kad, apleidę aktyvų dva-

sinį gyvenimą, žmonės apsvaigsta savo sočioje kasdienybėje ir atitolsta nuo Dievo bei bažnyčios. Džiaugdamiesi ir mėgaudamiesi visais žemiškais palaiminimais neturime pamiršti, kieno rankos mums visa tai suteikia. Kas duoda tuos prigimtinius palaiminimus, kuriuos naudodami mes kažką turime bei galime. Ir tuomet visame mūsų turėjime ar galėjime nebelieka jokios didybės, nes žinai, kad visa tai ne iš tavęs, o iš trumpam tau paskolintų palaiminimų. *Taip ir jūs, atlikę visa, kas buvo pavesta, sakykite: „Esame ne-naudingi tarnai. Padarėme, ką turėjome padaryti.“* (Lk. 17:10)

Vatikano širdyje – skulptūra pabėgėliams

Rugsėjo 29 d. popiežius Pranciškus Šv. Petro aikštėje atidengė skulptūrą, skirtą pagerbti migrantus ir pabėgėlius. Skulptūros autorius – kanadietis Timothy Schmalz. Paminklo pavadinimas – „Angelus nežinodami priėmė“ (angl. Angels Unawares). Skulptūra, nulipdyta iš bronzos ir molio, vaizduoja įvairių tautybių, kultūrų, rasių migrantus ir pabėgėlius. Daugelis figūrų taip pat nurodo į skirtingus istorijos laikotarpius. Taip menininkas akcentuoja migracijos temos universalumą. Figūros, vaizduojamos skulptūroje, surėmusios pečius stovi ant plausto. Žmonių grupės viduryje vaizduojamas ir angelas, nurodantis į šventumą. Ši skulptūra yra pirmoji per pastaruosius 400 metų atsiradusi Šv. Petro aikštėje.

Skulptūros autorius sakė sėmęsis įkvėpimo iš Šventojo Rašto, kuriame sakoma: *Nepamirškite svetingumo, nes per jį kai kurie, patys to nežinodami, buvo priėmę viešnagėn angelus.* (Žyd 13:2). Skulptūra atidengta Šv. Petro aikštėje minint 105-ąsias Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos metines.

Bernardinai.lt

EPA nuotraukos

DRAUGAS

(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00
Pirma klasė – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00
[Kanadą] – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)
[Lietuvą paprastu paštu] – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00
Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00
[Kanadą] – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)
[Lietuvą] – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.
Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org., administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai
sutampa su redakcijos nuomone.

Redaktorė Virginija Petrauskienė

ŠEŠTADIENIO POKALBIAI

Apie mokytojus, kurių negali pamiršti

Mokytojai yra žmonės, kurie padėjo mums tapti tuo, kuo dabar esame. Jie mokė mus lietuvių kalbos, geografijos, istorijos, matematikos ir kitų mokslo dalykų. Bet kartu, gal patys kartais to nenujaušdami, teikė ir gyvenimiškas pamokas. Penktadienio rytą telefonu „sugauti“ pašnekovai savo mintimis buvo toli nuo seniai prabėgusių mokyklinių metų: kas vairavo automobilį, kas derino verslo reikalus, kas sukosi kasdieninių darbų rate. Tačiau visi jie neatsisakė prisiminti ir papasakoti apie savo geriausius mokytojus.

Ingrida Bublienė, LR garbės generalinė konsulė Indianos, Ohio ir Kentucky valstijose:

Geriausiai prisimenu savo lietuvių kalbos mokytoją Vacį Kavaliūną iš Clevelando Vyskupo Motiejaus Valančiaus lituanistinės mokyklos. Šis mokytojas buvo ir rašytojas, ir kritikas, bet kartu turėjo didelį pedagogo talentą. Jis taip mokėjo per pamokas pasakoti apie rašytojus Donelaitį, Žemaitę ir kitus, kad aš iki šiol tuos pasakojimus prisimenu. Jis pamokas dėstė pasitelkdamas nuostabų jumo- rą, sugebėdavo taip interpretuoti iš teksto paimtą rašytojo frazę, kad mes klausydavomės ir viską dėdavomės į galvą. Jis savo pamokose tęsė mūsų tėvų pradėtą darbą – diegė tautiškumo ir lietuviybės dvasią. Nors esu JAV mokymo sistemos „produktas“, tačiau ta meilė Lietuvai, kurią perėmiau iš savo tėvų ir lietuvių kalbos mokytojo, įstrigo širdyje ir padeda man, einant Lietuvos garbės generalinės konsulės pareigas.

Gediminas Keršys, kunigas.

Kiekvienas mokytojas savo pamokose stengėsi mums perteikti savo dėstomo dalyko žinias, ir tikrai davė tiek, kiek galėjo duoti, kiekvienas buvo

savaip įdomus. Aš su didžiausia pagarba prisimenu savo anglų kalbos mokytoją, dėsčiusią vidurinėje mokykloje. Ši mokytoja sugebėjo su kiekvienu mokiniu – geriau ar blogiau besimokančiu – bendrauti nuoširdžiai ir su pagarba. Ji neišskyrė nė vieno. Nors kai kurie mokytojai tą darė – turėjo savo mėgstamus ir nemėgstamus mokinius. Ir neretai tuo vadovavosi, vertindami mūsų žinias.

Man darė įspūdį tie pedagogai, kurie puikiai išmanė savo dėstomą dalyką, mokėjo jį perteikti mokiniams ir dirbo nuoširdžiai bendraudami su mumis, mokiniais.

Pamenu vieną universiteto dėstytoją, kuris dėstė civilizacijų istoriją. Kai kurias paskaitas jis vedavo mums kunigų seminarijoje. Mane stebino, kad jis kalbėdavo be jokių užrašų ir taip įdomiai, kad tos dvi valandos prabėgdavo nepastebimai. Jis niekada nepasižymėdavo, kurioje vietoje nutraukė savo pasakojimą. Tačiau atėjęs į kitą paskaitą, puikiai tą prisimindavo. Dar vienas pedagogas, kurį labai gerbiu – dabartinis vyskupas Kęstutis Kėvalas. Jo paskaitos kunigų seminarijoje buvo labai įdomios ir prasmingos.

Buvusios bendraklasės **Birutė Šostakaitė** ir **Audra Dajoraitė**, dabar gyvenančios Čikagos apylin- kėse:

Mes mokėmės ir baigėme Klaipėdos Simono Dacho vidurinę mokyklą. Mūsų auklėtojas buvo Vidmantas Raudys. Jis dėstė istoriją ir mums buvo nuostabiausias pedagogas, Lietuvos, jos istorijos mylėtojas. Jo įkvėpti, mes patys norėjome pasitempti. Jautėme jo, kaip žmogaus jėgą ir saugų užnugarį. Todėl su juo buvo visai nebaisu leisti į įvairiausių žygius, keliones, kurios buvo tarsi jo pamokų tęsinys.

Jis vertino mus ir savotiškais būdais mokė būti sąžiningais. Pavyz-

džiui, jis paprašydavo mus pačius įvertinti savo žinias. Tie, kurie moka penketui (penkiabalėje sistemoje), stoti į vieną grupę, ketvertui ir trejetui – burtis kitose grupelėse, o visai nemokantiems leisdavo pasilikti suoluose. Mes niekada nežinodavome, kuriam iš mūsų mokytojas užduos klausimą, kad galėtų patikrinti, ar tikrai mes išmokome tam pažymiui, kuriuo patys save įšivertinome. Ir toks pasitikėjimas skatino mus mokytis ir būti atsakingiems už savo sprendimus.

Dabar, kai jau esame baigę mokyklą, kartais rengiame klasės susitikimus, į kuriuos visada pasikviečiame savo auklėtoją. Kartą jis atvyko į susitikimą su mūsų kadaise rašytais laiš- kais, kuriuose pasakojome apie savo svajones. Kai kurie išpildė savo profesines svajones (keli berniukai tapo jūreiviais, kaip ir rašė tuose laiškuose auklėtojui). Mums tas laiškų skaitymas suteikė tiek emocijų. V. Raudys ir dabar dirba mokykloje, jo mokiniams, taip pat, kaip ir mums, labai pasisekė, kad šis žmogus yra jų mokytojas.

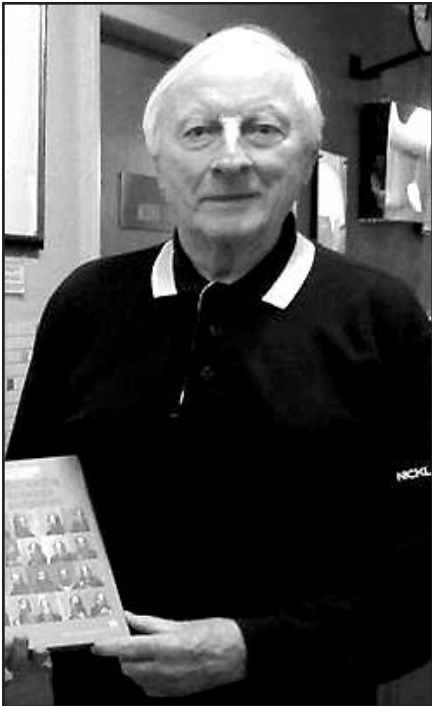
R. Lapas mokyklos metais (k.) su savo meno mokytoju H. Ruplinger.

Raimundas Lapas:

Man didžiausią įtaką padarė mokytojas, vienuolis brolis Harold Ruplinger, kuris 1964-1980 dėstė meno pamokas Holy Cross berniukų gimnazijoje Čikagos priemiestyje River Grov... Aš labai mėgau lankyti jo meno laboratorijos užsiėmimus, klausytis pas- kaitų. Pamenu, kaip mes, grupė mo- kinių, kartu su juo 1970 metais šešias savaites keliavome po Europą ir lan- kėme įvairiausius muziejus. Jis savo pasakojimais „prikeldavo iš numiru- sių“ didžiuosius Europos dailininkus – ta kelionė man iki šiol nepamirštama. Jis labai mėgo muziką, tačiau, būda- mas vienuolis, nedažnai galėjo lanky-

tis „Lyric Opera“, gal tik kartą per me- tus.

Jis kartais lankydavosi mūsų na- muose. Pamenu, dar buvo gyve mano močiutė, ji išvirdavo mėgstamiausią mano mokytojo patiekalą – lietuviškus Kildūnus. Harold Ruplinger buvo gi- męs Milwaukee, vokiečių emigrantų šeimoje. Jis jau nemokėjo vokiečių kalbos, išskyrus tai, kad prieš kiek- vieną valgį vokiškai sukalbėdavo po- terius. Man darė įspūdį jo žinios, gy- venimo būdas, bendravimas su moki- niais. Šio mokytojo dėka aš pamėgau operą ir sužinojau, kokią jėgą turi me- nas, pats išmokau tapyti – jis daug prisidėjo formuodamas mane kaip as- menybę.

Jonas Variakojis:

Geriausiai prisimenu savo lietuvių kalbos mokytoją ponį Vaičiенę, kuri mane mokė lietuvių kalbos Vokietijoje Diuisburge buvusioje DP (Displaced Persons) stovykloje. Man tuo metu buvo gal 17 metų. Ta mokytoja man buvo ir iki šiol išliko tikras pedagogės pavyzdys. Jos pamokos buvo atminti- nos, ji sugebėjo taip gerai perteikti lietuvių kalbos žinias, sudominti, kad mes viską supratome ir įsidėmėjome. Visi mokiniai ją mėgo už tai, kad ji pa- mokose buvo griežta, bet mandagi ir gerbė savo mokinius.

Kalbino Virginija Petrauskienė

Mokytojas V. Raudys su savo klase. Viena iš pašnekovių B. Šostakaitė – stovi antroje eilėje trečia iš k.

REMKIME DRAUGO FONDA

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį. Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

www.draugofondas.org

TELKINIAI

Šviesi diena Detroito „Žiburio“ lituanistinėje mokykloje

SOUTHFIELD, MI

Atkelta iš 1 psl.

Po vėliavų pakėlimo visi rinkosi į Kultūros centro svetainę, papuoštą lietuviškų juostų plakatais ir mokyklos ženklu – žiburio liepsna ant kalno – paminėti mokyklos 70 metų jubiliejų. Į svetainę su daina įžygiavo mokyklos mokiniai, vedami mokytojų ir padėjėjų. 2019–2020 mokslo metų atidarymą palaimino Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Gintaras Jonikas. Nauja mokyklos vedėja Vilija Bogutaitė-Jurgutienė atidarymo žodyje prisiminė mokyklos įkūrimą, jos steigėjus ir pirmuosius vedėjus. Ji skatino vaikus didžiuotis lietuvių kalba ir kvietė tėvus prisidėti prie mokyklos darbų: „Dirbkime kartu, kad 'Žiburio' šviesa nepritemtų, o sužibėtų dar šviesiau!"

Mokyklą 70 metų jubiliejaus proga taip pat sveikino JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Michigano apygardos pirmininkė Janina Udrienė ir Detroito apylinkės pirmininkė Raminta Vilkenė. Tautinių šokių mokytoja Lelė Viskantienė apibūdino artėjančią Šiaurės Amerikos XVI Lietuvių tautinių šokių šventę, kurioje dalyvaus „Žiburio“ mokyklos mokiniai, ir aktyviai kvietė visas mokyklos šeimas dalyvauti.

Po atidarymo visa mokykla rinkosi prie Kultū-

„Žiburio“ mokyklos mokiniai 2019–2020 m.

Mokyklos archyvo nuotraukos

ros centro įėjimo bendrai mokyklos nuotraukai. Pabaigoje mokyklos 70-mečio jubiliejui mokiniai Kultūros centro sodyboje pasodino 7 ažuolėlius – po vieną už kiekvieną mokyklos dešimtmetį. Akordeonistas Danielius Goodman ir klebonas Gintaras Jonikas skambiu balsu vedė dainą „Žemėj Lietuvos“. Vieni

susikibę rankomis, kiti dar besidarbuojantys prie ažuoliukų linksmai dainavo: „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos, ažuolai žaliuos žemėj Lietuvos..."

Vilija Jurgutienė – „Žiburio“ lituanistinės mokyklos vedėja.

Akordeonistas Danielius Goodman ir klebonas kun. Gintaras Jonikas dainuoja dainą „Žemėj Lietuvos“.

Ketvirtosios klasės mokiniai – Martis Gabrielius, Gustas Garbenis, Markus Valkaustas, Juozas Laučius, Aras Kish ir Lukas Šumstas su mokytoja Vaiva Varner.

Vedėja Vilija Bogutaitė-Jurgutienė sveikina susirinkusiuosius.

MUNDELEIN, IL

Rugsėjo 28-ą dieną Gedimino lituanistinėje mokykloje (GLM) sumirgėjo visų pamėgta ir kasmet laukiama rudenėlio šventė. Jau nuo pat ryto rudens augalai, vaisiai ir daržovės parodėlėje puikavosi pavirtę netikėčiausiais personažais: moliūgai – dinosauro, aštrūs pipirai – peliukais, spanguolės sužibo rubino karoliais. Daug kas gundėsi paragauti simpatiską, sultingą „kirminą“ iš obuolių, kurio autorius – Lukas iš darželio klasės.

Gražiausios augalų kompozicijos, puokštės, žvakidės, paveikslai iš džiovintų lapų stebino meniškumu, spalvomis ir formomis.

Parodėlę pajvairino spalvingi piešiniai, vaikų rankomis pasiūti obuoliai, karoliukais siuvinėti kukurūzai, kuriuos padėjo pagaminti darbų mokytoja Sandrija. Mūsų mažiausiųjų mokinių nulipdyti ežiukai atrodė linksmi ir žavingi.

Sunku buvo išrinkti gražiausią, įdomiausią darbėlį, bet, pavyzdžiui, pirmokei Izabelei labiausiai patiko jos pačios padarytas dinosauros iš moliūgų.

Pasitikome rudenėlį su meile, džiugiomis emocijomis, originaliomis idėjomis. Dėkojame vaikams ir jų tėveliams už darbelius. Dėkojame mokytojams už pagalbą, ruošiant šią puikią rudenėlio šventę.

GLM inf.

Sveikas, spalvingas rudenėli!

Rudeninės vaikų kompozicijos stebino išradingumu ir meniškumu.

PHILADELPHIA, PA

Pasibeldė rugsėjis

Kas naujo V. Krėvės lituanistinėje mokyklėleje?

ERIKA MATELIŪNIENĖ

Kaip sustabdyti laiką, kaip nors bent šiek tiek sulėtinti jį? Atsakymo, kaip tai padaryti, neturi niekas... Nepastebimai prabėgo ir dar viena vasara. Ir į duris vėl beldžiasi Rugsėjis!

Rugsėjo 8 d. Vinco Krėvės lituanistinėje mokykloje Philadelphijoje vyko Atvirų durų diena ir pirmoji mokslo metų diena. Vasaros saulėje įdegę, vėjų nubučiuoti į mokyklą rinkosi vaikai, jų tėveliai, seneliai ir mokytojai. Išsiilgę ne tik mokyklos, bet ir klasės draugų į klases skubėjo mokiniai. Čia vaikai susipažino su mokytojais bei naujais klasės draugais, prisiminė mokyklos taisykles, pasidalijo vasaros atostogų išpūdžiais.

Vėliau visi buvo kviečiami į Šv. Andriejaus parapijos salę iškilingam mokslo metų atidarymui. Pasidžiaugusi, kad prie prisijungė nemažai naujų šeimų, visus pasveikino mokyklėlės vedėja Irina Melikova. Sulaukėme ir garbių svečių. Iš New Yorko atvyko laikinai generalinio konsulato vadovo pareigas einanti Gitana Skripkaitė pasveikino susirinkusius ir visiems vaikams padovanojo po trispalvę. Šventėje dalyvavo ir Philadelphia Lietuvos Bendruomenės pirmininkė Daiva Kazlauskas. Visiems iškilingai sugiedojus Lietuvos himną, buvo paskelbta naujų mokslo metų pradžia.

Irina Melikova jau daug metų vadovauja mokyklėlei. Tai pasiaukojantis, šiltas žmogus ir pavyzdys kitiems, kaip, pasitelkus savo gebėjimus, puoselėti lietuvišką paveldą. Mus, mokytojas, ji nuolat ragina tobulėti, o įgytas žinias pritaikyti ir siekti

V. Krėvės lituanistinės mokyklos vaikučiai.

Mokyklos archyvo nuotr.

ti pačių geriausių darbo rezultatų. Ji moko mus perteikti meilę lietuviškam žodžiui ir dainai. Šiomet direktorė pasiryžusi ne tik mokyti lietuviškų dainų, bet taip pat dirbti su pačiais mažiausiais mokyklėlės vaikučiais – būti lopšelio klasės mokytoja.

Nuoširdžiai sveikiname naują mokytoją – Mildą Palionis, pradėsiančią mokyklėleje savo pirmuosius darbo metus. Milda dirbs su 4–5 m. vaikais – darželio klase. Linkime jai didžiausios sėkmės! Aušra Baron šiomet dirbs su 1–2 kl. mokiniais. Šiai mokytojai tai nauja patirtis. Sveikiname ir linkime sėkmės. Mokytojos Regina Schmidt ir Inga Kieraitė dirbs su 3 klase, mokytojos Ingrida Monahan ir Jurgita Balis – su 4–5 klasės mokiniais. Džiaugiamės, kad Jurgita Balis sugrįžo pas mus po kelerių metų pertraukos. Su pačiais vyriausiais, 6–8 kl. vaikais, dirbs mokytojos Daiva Ševelienė ir Erika Mateliūnienė. Mokytoja Daiva Ševelienė taip pat sugrįžo į mokyklėlę po trumpos pertraukos. Muzikos mokins Ramunė Borisova ir mokyklos vadovė Irina Melikova. Mokyklos vadovė dėkinga visoms mokytojoms už pasiaukojimą, energiją ir pagalbą. Ačiū pavaduojančioms mokytojoms Indrai Kalasauskas ir Rimantei Navickaitei bei mokytojų padėjėjoms.

Sveikiname naujai išrinktą Tėvų komitetą ir linkime darbingų metų. Esame dėkingi už nuolatinę pagalbą, neišsenkančią energiją tėvų komiteto pirmininkei Kristinai Antanavičiū.

Mokyklėlės išdininkas Vytas Mačiulis su šaunių tėvų pagalba pažadėjo kartą per mėnesį parapijos virtuvėje pagaminti sekmadieninius pietus bendruomenės nariams. Dalis surinktų pinigų bus skiriama mokyklėlei, kita dalis – Šv. Andriejaus parapijai.

Šventės vainikas – ledai vaikams. O kokia jų gausa! Ačiū prisidėjusioms šaunioms mamytėms. Vaikai atrodo labai laimingi! Čia ir vėl skambėjo nerūpestingas vaikiškas juokas! Kuo anksčiau suprasime, kad niekas kitas mums šventės nesukurs, tik

patys, tuo daugiau nuostabių akimirų patirsime. Pirmą mokslo dieną neprailgo, kai kurie išskubėjo namo, o likusieji pasiliko ir dalyvavo knygos „Aš esu Vanagas“ pristatyme bei susitikime su knygos autoriumi istoriku ir Seimo nariu dr. Arvydu Anušausku.

Erika Mateliūnienė – V. Krėvės lituanistinės mokyklos mokytoja

Mokyklos vadovė Irina Melikova su Lietuvos konsulato New Yorke pavaduojančia konsule Gitana Skripkaite.

Ant moliūgų galima tapyti tarsi ant drobės...

Mokytoja Sandrija padeda vaikams atrasti meno pasaulį. GLM archyvo nuotrauka

Redaktorė Vida Kuprytė • El. paštas: draugasateitis@gmail.com

IŠ ATEITININKŲ GYVENIMO

Jaunųjų ateitininkų sąjungai – 40

Rinktinės mintys

Pateikiame Romualdo Kriauciūno straipsnio apie Jaunųjų ateitininkų sąjungos įsteigimą prieš 40 metų santrauką. Visas straipsnis bus išspausdintas š. m. „Ateities“ nr. 9.

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Kun. Stasio Ylos trečioje Ateitininkų vadovo laidoje (Kaunas, 2006), 483 psl., yra skirtos trys eilutės Jaunųjų ateitininkų sąjungai: „1979 metais oficialiai įsteigiama Jaunųjų ateitininkų sąjunga (JAS) ir kitų metų kovo 8 d. Ateitininkų federacijos valdyba patvirtina pirmąją JAS statutą”.

1977 m. Cleveland, Ohio, JAV, įvyko IX Ateitininkų federacijos kongresas, minint 50 metų nuo Palangos reorganizacinės konferencijos (1927). 1957 m. buvo suorganizuota pirmoji jaunučių ir moksleivių ateitininkų stovykla Dainavoje, Michigan valstijoje. Stovyklų programa rūpinosi Moksleivių ateitininkų centro valdyba iki 1977 m. „Pastaraisiais metais jaunučių vasaros stovyklų programos paruošimą ir stovyklų vadovavimą perėmė sendraugė ateitininkė, patyrusi globėja ir pedagogė Janina Udrienė. Su 1977 metais prasidėjo vasaros stovyklų renesansas” (33 psl.). Tame pačiame šaltinyje rašoma, kad įvykusiame IX ateitininkų kongrese buvo nutarta sudaryti ateitininkų programos komisiją ir jai vadovauti buvo pakviestas dr. Romualdas Kriauciūnas. 1979 m. Ateitininkų federacijos valdybos ir tarybos nutarimu, jaunučių-jaunių ateitininkų sambūris pavadintas Jaunųjų ateitininkų sąjunga. Už metų – 1980.03.08 – federacijos valdyba patvirtino JAS statutą. Su šiuo patvirtinimu JAS tapo savarankiška, viena iš keturių Ateitininkų federacijos sąjungų.

Nauja sąjunga buvo įsteigta ir buvo sudaryta centro valdyba. Šalia viso to jau minėta programos komisija įniko į programos ruošimą. Jos darbo vaisius buvo 1982 m. išleistas JAUNŲJŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS Programos vadovas. Jame buvo sutelkta aštuonių metų

Čikagos Partizano Daumanto-Prano Dielininkaičio kuopos jaunės ateitininkės.

Dainos Čyvičienės nuotr.

programa, kuri turėjo palengvinti vadovų, globėjų ir pačių tėvų darbą auklėjant lietuvišką jaunimą ateitininkišku principu šviesoje. Ši vadovą planuojant komisija vadovavosi trimis principais – prasmingumu, patrauklumu ir praktiškumu. Buvo apsisąstoma ties ateitininkiškais principais, kiekvienam parenkant po šešiolika specifinių temų atskiriems susirinkimams. Tiek pat temų paskirta ir organizaciniams reikalams. Vadovo įvade komisijos pirmininkas pastebėjo: „Nors programos vadovas yra kolektyvo vaisius, nėra klausimo, kad pirmosios pastangos, tie pirmieji daigai nebūtų išvydę dienos šviesos be nepails-tamo Janinos Udrienės ir Gražinos Kriauciūnienės darbo” (JAS – PV. 8 psl.).

Kreipiausi į minėtas pradininkes, prašydamas su skaitytojais pasidalinti savo atsiminimais, siekiančiais JAS pradžią. Porą klausimų joms. Kaip ir iš kur kilo mintis organizuoti jaunuosius ateitininkus? Kokia tada buvo 6–14 metų amžiaus ateitininkų veiklos padėtis? Kaip ji pasikeitė su JAS įsteigimu? Kokios mintys kyla prisimenant JAS 40-ąjį gimtadienį? Jų įdomūs atsakymai bus išspausdinti 2019 m. „Ateities“ žurnalo nr. 9.

Jaunųjų ateitininkų sąjungos įsteigimas buvo oficialiai pripažintas 1979 metais ir kitų metų kovo 8 d. Ateitininkų federacijos valdyba patvirtino pirmąją JAS statutą. Tai tokia buvo ketvirtos sąjungos įsikūrimo eiga. Pirmąją JAS CV sudarė dr. Romualdas Kriauciūnas, pirmininkas; Janina Udrienė, vicepirmininkė; Gražina Kriauciūnienė, sekretorė; Linas Mikulionis ir Darius Miciūnas.

Pabaigai dar palikau savo ne kartą išsakyta nuomonę, kad buvo padaryta klaida – atkūrus ateitininkų veiklą Lietuvoje, į jaunuosius ateitininkus stojimo amžius buvo pakeltas. Lietuvoje JAS jungia moksleivius nuo 10 iki 14 metų. Kaip jau minėta, įsteigus JAS, jos narių amžius buvo ir tebėra nuo 6 iki 14 metų. Dėl nesuprantamų priežasčių ar neapsižiūrėjimo Lietuvoje patys jauniausi ketveriems metams buvo palikti už organizacijos ribų. O tie ketveri metai pilnutinės asmenybės ugdyme yra kritiški. Jei būtų susigaudyta, kad įvyko istorinis neapsižiūrėjimas, visada galima tai pakoreguoti. Į savo tarpą priimkime visus mokyklinio amžiaus vaikus. Tokie yra mano linkėjimai, JAS-gai švenčiant 40-ąjį gimtadienį!

„Ateitis“ 2019 m. nr. 7 palydi vasarą

Šio numerio gavimas kaip tik sutampa su vasaros pabaiga. Tai vėl naujas 64 puslapių leidinys, pilnas įvairovių, gyvenimo momentų, patarimų ir akimirkų iš praeities.

Viršelį dabina Donato ir Vytenio Starkauskų nuotrauka, vedanti į Godos Malinauskaitės pasikalbėjimą su šiais talentingais muzikais ir dainininkais, rengiančiais koncertus visoje Lietuvoje. Visuomeniškumo skyrelyje pristatomas vokietis, kuris su šeima apsigyveno Preiloje. Tai tikrai įdomus kontrastas prieš paliekančius savąją Tėvynę. Tame pačiame skyrelyje Martynas Darškus pristato Emiliją Pundziūtę-Gallois. Ne tik pristato, bet, prieš jai išvykstant studijuoti į Paryžių, su ja kalbasi apie jos kūrybą ir gyvenimą.

Inteligentiškumo skyrelyje pateikiamas Miglės Viselgaitės pokalbis su politologu Justinu Dementavičiumi. Jis duoda patarimų, kaip mąstyti apie Lietuvą. Toliau Goda Kotrina Užpelkytė rašo apie religijos atsivėrimą filosofijoje pagal Antaną Maceiną. Tau-

tiškumo skyrelis skirtas Lietuvos savanoriui Kazimierui Abukavičiui. Čia prisiminimais dalijasi jo dukra Janina Abukavičiūtė-Katauskienė. Tautišku skyrelyje aprašomos devynios istorijos. Amerikos moksleivių ateitininkų istorijas apie lietuvišką tapatybę surinko Gilius Aleksa. Tikrai pasididžiavimo vertos tos istorijos.

Po katalikiškumo vėliava skaitome apie kun. Gabrieliaus Satkausko patirtį statant tiltus tarp JAV ir Lietuvos ateitininkų. Linas Braukyla aiškina, kaip ateitininkai gali geriau įsijungti į visuomenišką veiklą savo aplinkoje.

Pagaliau prieiname Šeimyniškumo

skyrelį. Čia Julija Braukylienė turi pasiūlymų, kaip siekti aukso viduriuko tarp darbo ir poilsio. Romualdas Kriauciūnas duoda keletą minčių apie empatiją ir aiškina, kad klausymas nėra tik tylėjimas. Skyrelyje „Prisiminkime” spausdinamas Vidmanto Valiušaičio straipsnis apie tris idėjas draugus – Adolfą Damušį, Juozą Kazicką ir Kazį Ambrozaitį.

Galiniame viršelyje sveikinamos trys jaunavedžių poros. Įdomu, kad visų moterų vardai ir pavardės yra lietuviškos, o jų sutuoktinių – nelietuviškos. Tai matant prisiminė įvykis prieš daugelį metų, kai JAV-se iš Ateitininkų sendraugių sąjungos buvo išbraukta viena sendraugė, nes išteko už nelietuvio. *C'est la vie!*

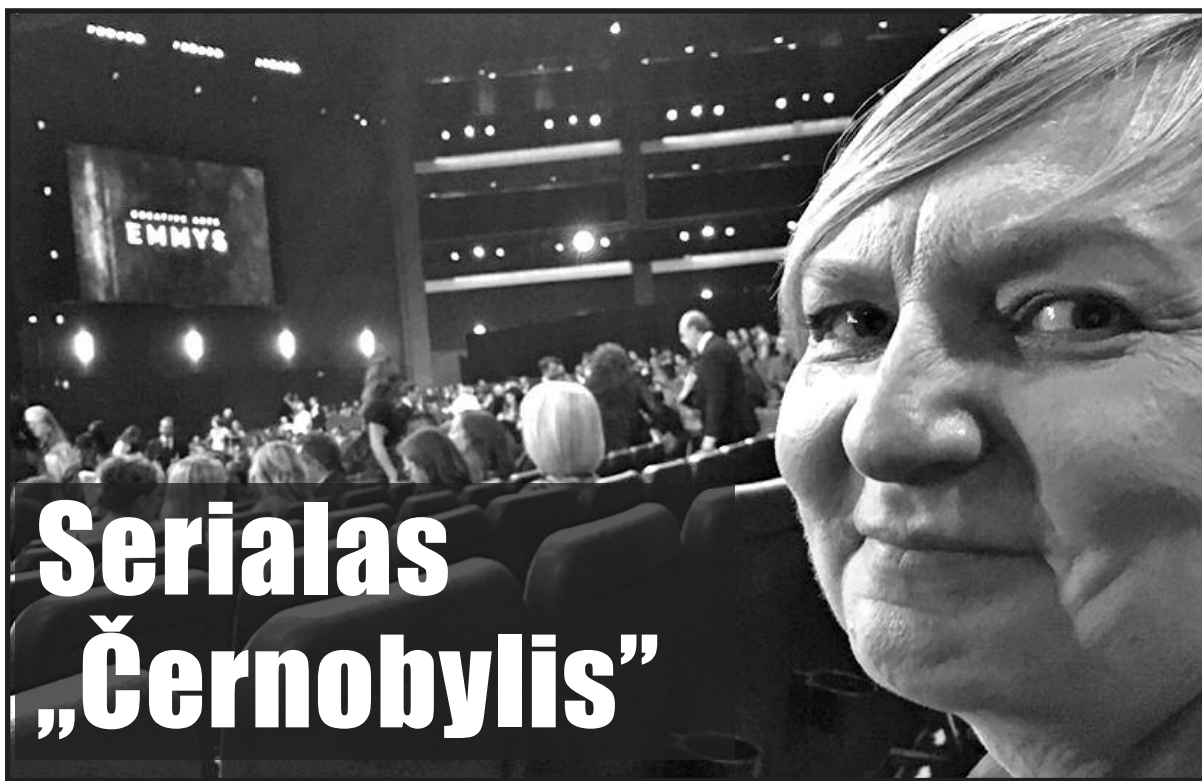
Romualdas Kriauciūnas

Atnaujinkime saitus su Čikagos sendraugiais ateitininkais

Ruduo – kalendorius mirgėte mirga renginiais, pokyliais, suktuvėmis. Čikagos sendraugiai ateitininkai irgi norėtų būti pažymėti jūsų tvarkaraščiuose. Praėjusią savaitę dr. Ona Daugirdienė, Čikagos sendraugių izdininkė, paštu išsiuntė paraginimą ateitininkams suaktyvėti. Kviečia savanorius sudaryti valdybą, prašo pasiūlymų veiklai, prašo sumokėti 10 dol. nario mokesį bei užsiprenumeruoti „Ateities“ žurnalą. Jei gavote tokį paraginimą, malonėkite atsiliepti užpildę anketą, o jei negavote, prisistatykite parašydami dr. Daugirdienei el. paštu: odaugirdas@hotmail.com.

– VK

Serialas „Černobylis“

Dailininkės „asmenukė“ EMMY apdovanojimų metu.

Scena iš „Černobylio“.

Viskas taip, kaip turėjo būti

Atkelta iš 1 psl.

Filmo prodiuserė Lineta Mišeikytė neabejoja – nuopelnai turėtų atitekti abiem dailininkėms, nes būtent D. Petrulytės žiniomis pasitikėjo O. Dicks-Mireaux. Būtent filmo prodiuserė Lineta Mišeikytė pristatė kostiumų dailininkę Dianą Petrulytę kaip ekspertę filmo vyriausiajai dailininkei Odilei Dicks-Mireaux.

„Viskas buvo taip netikėta – 4 dienos charizmatiškajame Los Angeles prabėgo akimirksniu. Aš esu vienintelė lietuvė tarp 5 kostiumų kūrėjų komandos narių, pristatytų garsiajam ‘Emmy’ apdovanojimui. Kostiumų dailininkė Odilė Dicks-Mireaux, kurios asistentė buvau, negalėjo atvykti į apdovanojimų ceremoniją. Buvau maloniai nustebinta, kad HBO kompanija susisiektų su manimi ir pasiūlė atstovauti visai ‘kostiumininkų’ komandai ‘Emmy’ apdovanojimuose. Jaučiausi pagerbta ir pakylėta, nes po metų sunkaus ir įtempto darbo buvo smagu pamatyti ir įsitikinti, kokios sėkmės serialas susilaukė Hollywoode ir visame pasaulyje. Pati ceremonija paliko didelį įspūdį, nors per tą žmonių gaušybę ir nepavyko nusifotografuoti ant raudonojo kilimo... Buvo iškilminga, puošnu ir... visai kitaip įsivaizduota gyvenant Lietuvoje”, – telefonu jau iš Lietuvos pasakojo dailininkė.

Dailininkės kraityje – ir filmas „Tarp pilkų debesų“

Buvo smagu prisiminti tą nepakartojamą patirtį, nes šiuo metu Daiva jau kuria kitus kostiumus ir rengia suomių aktorius. Suomiai filmuoja linksmą komediją apie XVII amžių. Dailininkė džiaugiasi, kad filmas kuriamas Lietuvoje. Smagiai pasijuokė, kad, nors ji ir skaitė filmo scenarijų, filmavimas vyksta suomių kalba, ir visi suomiai po dialogų krenta iš juoko, o lietuviai toliau rimtai dirba, nes nesupranta suomių kalbos. Paprastai dailininkė nežiūri filmų, kurių kūrime dalyvavo, bet „Černobylis“ buvo išimtis. Daiva atidžiai pasižiūrėjo visas serijas, nes buvo svarbu vėl pamatyti detales. „Kurti kostiumus filmui apie Viduramžius yra daug lengviau, nes galima ir truputėlį pafantazuoti, ir kažką naujo sukurti. Šiame filme („Černobilyje” – Red.) buvo gyvybiškai svarbu atkurti laikotarpį, kurį išgyvenome jau prieš trečdalį šimtmečio, kuris lietė daugelio žmonių gyvenimus ir kurio autentišką dar buvo galima atkurti”, – paaiškino savo koncepciją dailininkė.

„Kartais žmonės Lietuvoje vis dar galvoja, kad aktorius į filmavimo aikštelę ateina apsirengęs savo kostiumu”, – sako kostiumų dailininkė Daiva Petrulytė. Ji baigė Vilniaus dailės akademiją, tekstilės specialybę, bet visada norėjo kurti kostiumus kinui ir teatrui. Daiva tikrai apsidžiaugė, kai kostiumų dailininkė Irena Vabalienė pakvietė ją dirbti savo asis-

tente kuriant kostiumus kino filmams. Kostiumų dailininkė Daiva dirba jau tris dešimtmečius, o tarp jos sukurtų darbų – kostiumai lietuviškiems filmams „Vaikai iš ‘Amerikos’ viešbučio”, „Trys dienos”, „Žemės keleiviai”, „Tadas Blinda. Pradžią”, „Ekskursantė”, „Tarp pilkų debesų” ir daugybė kitų. Nuo 1993 m. D. Petrulytė dirba taip pat ir bendruose su užsienio šalimis kino ir televizijos projektuose. 2004 m. dailininkė buvo nominuota Lenkijos kino apdovanojimui „Złoty orły” už kostiumus Wiktor Grodecki filmui „Nepasotinamumas”, po metų – Didžiosios Britanijos televizijos apdovanojimui „Royal Television Society Craft and Design Awards” už filmo „Eichmano teismo procesas” kostiumus.

Reikėjo prisiminti, kaip rengėmės sovietmečiui

Lietuva turi savo kino industrijos istoriją. Tokie gigantai kaip HBO atlieka savo namų darbus prieš atvykdami į bet kurią šalį. BBC atstovai, filmavę Lietuvoje serialą „Karas ir taika”, davė pačias geriausias rekomendacijas apie Lietuvą, be to, Lietuvoje jau stovėjo Ignalinos atominė elektrinė, kurioje buvo leista filmuoti visas reikiamas scenas, o tai buvo neįkainojama absoliutaus autentiškumo siekiantiems filmo kūrėjams. Jau pirmosios ekskursijos Ignalinos atominėje elektrinėje metu kūrėjai suprato, su kokiais iššūkiais teks susidurti, nes teko nuo vieno reaktoriaus iki kito eiti pusę kilometro (1/3 mylios) ir persirengti į baltuosius kostiumus, kiekvieną kartą užeinant į elektrinę.

Seriale pasiruošimo ir filmavimo darbai užtruko metus, tai, anot pašnekovės, ilgas laikotarpis, o

darbas šiame seriale – sunkus ir atsakingas. Kodėl? Visų pirma, labai norėjosi gerai ir teisingai atkurti būtent to laikotarpio kostiumus, o tai padaryti nebuvo paprasta. Mes jau nebeatsimename, kaip keistai gyvenome sovietmetyje, kaip keistai rengėmės, kokia apgailėtina buvo mūsų buitis ir kokios menkos galimybės. Serialui prireikė tūkstančio karinių uniformų, kelių tūkstančių kostiumų aktoriams, vaidinantiems civilius, buvo surinkta apie 600 tos epochos automobilių, kurie net buvo specialiai filmavimui nudažyti dažais, kurių paletė buvo naudota sovietmečiu. Vien filmuojant masines scenas Fabijoniškių mikrorajone, filmavimo aikštelėje buvo 800 žmonių, ir juos visus reikėjo aprenkti to laikotarpio rūbais. Daiva kolegoms vis turėjo aiškinti istoriją, kodėl sovietinis žmogus rengėsi būtent taip. Britų dailininkė galvojo, kad Londono kostiumų sandėlyje išsinuomos sovietinius kostiumus arba juos pasisiūš Londone, atsivės ir aprenks visus aktorius. Daiva puikiai prisimena, kad sovietiniais laikais rūbai buvo deficitas, kad formos netgi buvo kitokios, nes dėl deficito kai kurie vyrų marškiniai buvo per maži, o kai kurie per dideli, nes nešiojome tai, ką galėjome gauti. Taip pat buvo pastebėta, kad išnuomoti ar blusų turguose pirkti rūbai yra gerokai mažesnių dydžių ir netinka aktoriams, nes tuomet Sovietų Sąjungoje gyvenę žmonės buvo gerokai žemesni.

Jau nuo pirmųjų pokalbių Odilė patikėjo Daiva, todėl jų partnerystė sukūrė tokį unikalių rezultatą. Net mes su vyru žiūrėdami serialą atkreipėme dėmesį į kiekvienos detalės autentiškumą, net ir rašikliai filme buvo būtent tokie, kokiais rašė 1986 metais. Daiva visada svajojo dirbti kine, kurio tema būtų iš jos jaunystės laikų, tad pasiruošimas filmavimui buvo ypač įtemptas ir ilgas. Dalykai, kurie mums yra suprantami, akivaizdūs ir atrodo paprasti, užsieniečiams atrodydavo neįtikėtini. Tam, kad būtų lengviau išaiškinti, teko surinkti labai daug vaizdinės ir istorinės medžiagos, daug iliustracijų ir nuotraukų.

Nukelta į 11 psl.

2018 m. gegužės 13–14 d. Vilniuje, Fabijoniškių rajone buvo filmuojama Pripetės miesto evakuacija.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuva ir Latvija nesutaria dėl Astravo AE

Vilnius (Prezidentūros inf.) – Vilniuje susitikę Lietuvos ir Latvijos prezidentai sako sutariantys dėl būtinybės reikalauti saugumo standartų Baltarusijos Astravo atominėje elektrinėje, tačiau pripažįsta, kad skirtingos nuomonės dėl galimo elektros importo blokavimo išlieka.

Lietuvos prezidentas Gitanas Nausėda perspėjo, kad šie nesutarimai gali kliudyti atjungti Baltijos šalių tinklus nuo posovietinės sistemos ir sinchronizuoti juos su Vakarų Europa.

Jis pabrėžė, kad Lietuva imsis visų priemonių sustabdyti baltarusiškos elektros energijos patekimą į Lietuvos rinką.

Latvija atmetė Lietuvos prašymus blokuoti elektros patekimą iš Baltarusijos, ir Lietuvos pareigūnai sako, kad Astravo jėgainės elektra į Baltijos šalių rinką gali patekti per Latviją.

Šalins kai kurias pavardes nuo KGB rūmų sienos

Vilnius (ELTA) – Nuo buvusių KGB rūmų Vilniuje sienos gali būti pašalintos kai kurios memorialinės lentos, ant kurių iškalts sovietų aukų pavardės.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorė Teresė Burauskaitė teigė, kad centras vykdo naują programą, kuri skirta dar kartą patikrinti visus galimus dokumentus, kurių pagrindu buvo iškalti įrašai ant buvusio KGB pastato sienos.

Gali būti duomenų, kad ant pastato galėjo būti įamžinti asmenys, kurie yra pagerbti nepelnytai.

„Dabar galiu pasakyti, kad keleto žmonių pavardės nuo sienos, matyt, gali būti pašalintos. Tačiau tikriausiai ne dėl jų sąsajų su holokaustu“, – kalbėjo T. Burauskaitė.

L. Linkevičius nevyko į Minską

Vilnius (ELTA, „Draugo“ inf.) – ES užsienio politikos vadovei Federica Mogherini atšaukus aukšto lygio vizitą Minske spalio 4–5 dienomis, rengiamą pagal ES Rytų partnerystės programą, į Minską nusprendė nevykti ir užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius.

F. Mogherini spalio 4 d. turėjo susitikti su Baltarusijos ministru pirmininku Sergejumi Rumu. Derybose buvo numatyta apsvarstyti 20 dokumentų, susijusių su Rytų partnerystės veikla 2020 metais, o spalio 5 d. buvo numatytas susitikimas su Baltarusijos prezidentu Aleksandru Lukašenka.

Pastarosiomis savaitėmis Prezidentas Gitanas Nausėda teigė, kad

Latvija teigia, kad Lietuvai įvedus embargo, ji dėl techninių ir ekonominių priežasčių pereis prie elektros prekybos su Rusija, o teoriškai per Rusiją gali patekti ir Astravo elektra.

Latvijos prezidentas Egils Levits sakė, kad Latvijos vyriausybė visiškai pritaria Lietuvos keliamiems reikalavimams užtikrinti jėgainės saugumą, tačiau turi „skirtingą požiūrį dėl taktikos, kaip šį tikslą pasiekti“.

Pasak jo, šis klausimas turėtų būti vėliausiai išspręstas iki 2025 metų, kada Baltijos šalys numato įgyvendinti sinchronizacijos projektą.

„Saugumas yra pirmoje vietoje. Mūsų pozicijos yra identiškos. Vilnius yra už 50 kilometrų, o Daugpilis – už 110 kilometrų, taigi šiuo atveju nėra didelio skirtumo, todėl Latvijos vyriausybė atidžiai stebi, kad būtų laikomasi saugumo klausimų“, – sakė Latvijos prezidentas.

Kai kurių partizanų pavardės nuo buvusių KGB rūmų sienos, peržiūrėjus jų bylas, gali būti pašalintos. ELTA nuotr.

Daugiau kaip šimto aukų vardus, pavardes, slapyvardžius, gimimo ir mirties datas ant pastato fasado ir ant dalies kitos sienos iškalė menininkas Gitenis Umbrasas.

sieks pamažu atnaujinti dialogą su Baltarusija, nes Lietuvai svarbu, jog kaimyninė šalis išsaugotų savarankiškumą nuo Rusijos. O praėjusią savaitę įvyko užsienio reikalų ministro L. Linkevičiaus susitikimas su Baltarusijos užsienio reikalų ministru Vladimiru Makėjumi.

Susitikimas sukėlė Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų kritiką. Konservatoriai tvirtina, esą yra informacijos apie ketinimus atsisakyti dabartinės Lietuvos pozicijos vetuoti ES ir Baltarusijos partnerystės susitarimą dėl jos vykdomos nesaugios Astravo AE statybos.

Skelbiama, kad į Baltarusiją nevyko ir Lenkijos delegacija.

– K. Kalinauskas buvo ryškiausias šios kovos lyderis, baltarusių tautos vadovas, žuvęs už jos laisvę ir orumą. Mes suprantame, kad Jūs, lietuvių tauta, taip pat laikote K. Kalinauską savo didvyriu. Mes suprantame ir gerbiame jūsų nuomonę, kad Kostas Kalinauskas turi būti palaidotas deramoje vietoje – kovotojų už laisvę panteone“, – rašoma kelių dešimčių žmonių pasirašytame laiške. Tarp jų – Nobelio literatūros premijos laureatė Svetlana Aleksijevič ir kiti žinomi baltarusiai.

B. Sanders pristabdė rinkimų kampaniją

Washingtonas (ELTA) – Demokratų kandidatas 2020 metų prezidento rinkimuose Bernie Sanders pristabdė rinkimų kampaniją – jam buvo atlikta operacija.

B. Sanders renginio Nevadoje metu pajuto stiprų krūtinės skausmą ir buvo išvežtas į ligoninę. Ten jis buvo gydomas dėl arterijų užsikimšimo.

Jei B. Sanders laimėtų prezidento rinkimus, jis taptų vyriausiu šias JAV prezidento pareigas kada nors

„Facebook“ suduotas teisinis smūgis

Liuksemburgas (BNS) – Socialiniam tinklui „Facebook“ spalio 3 d. buvo suduotas skaudus smūgis Europos Sąjungos Teisingumo Teisme, paskelbusiame, kad nacionaliniai teismai Europoje gali įpareigoti interneto platformas pašalinti įžeidžiamą turinį visame pasaulyje.

Nekantriai lauktoje nutartyje Teismas nurodė, kad ES įstatymai nedraudžia teismams nurodyti pašalinti informaciją arba blokuoti prieigą visame pasaulyje, rašoma pareiškimе.

Šis sprendimas bus traktuojamas kaip ES priežiūros institucijų, siekiančių priversti JAV technologijų milžines paisyti sugriežtintų europinių normų dėl neapykantą kurstančių kalbų ir įžeidžiamo turinio, pergalė. Anksčiau Teismas nutarė, kad

perėmusiu žmogumi. Šiuo metu B. Sanders yra 78 metai.

Kandidatas rašė, kad atsigauna ir naudojami proga reklamuoti savo sveikatos apsaugos politiką, kurią įkvėpė britiškoji Nacionalinės sveikatos tarnybos sistema.

Neaišku, kiek laiko B. Sanders reikės, kad pasveiktų, ir ar kandidatas galės dalyvauti spalio 15 dieną vyksiančiuose demokratų kandidatų į prezidento postą debatuose.

„Google“ neprivalo visame pasaulyje laikytis ES priimtų griežtų „teisės būti pamirštam“ taisyklių – tai buvo pergalė šiai interneto milžinei.

Atsižvelgiant į vėliausią nutartį, „Facebook“ ir panašioms platformoms, tokioms kaip „Twitter“, teks atidžiau stebėti jose platinamą turinį, taip pat šalinti medžiagą, palaikytą įžeidžiama ar kurstančia neapykanta.

Iki šiol interneto milžinės, tarp jų ir „Google“ bei „Youtube“, sutikdavo visoje ES teritorijoje savanoriškai per parą šalinti užgaulų ar pavojingą turinį, įskaitant siejamą su terorizmu.

Bendrija veikiausiai svarstys siūlymus imtis griežtesnių visame bloke galiosiančių priemonių, galinčių numatyti baudas, jei „Facebook“ ir kitos bendrovės nepaklus nurodymams.

Prašys perduoti Ukrainos dokumentus

Washingtonas (BNS) – JAV Atstovų Rūmų demokratai, tęsiantys tyrimą dėl prezidento Donald Trump apkaltos, pareiškė, kad pateiks įpareigojantį nurodymą Baltiesiems rūmams pateikti dokumentus, susijusius su jo sandoriais su Ukraina.

Oficialus nurodymas perduoti dokumentus bus skirtas Baltųjų rūmų administracijos vadovui Mick Mulvaney. Jame prašoma pateikti 13 atskirų dokumentų paketų, susijusių

su liepą vykusiu D. Trump ir Ukrainos prezidento Volodymyro Zelenskio pokalbiu telefonu ir su juo susijusiais klausimais.

Artimiausiomis dienomis demokratams liudys buvęs Valstybės departamento specialusis pasiuntinys Ukrainai Kurt Volker, o buvusi JAV ambasadorė Ukrainoje Marie Yovanovitch už uždarų durų duos parodymus spalio 11 dieną.

JAV rinks nelegalių migrantų DNR pavyzdžius

Washingtonas (ELTA) – JAV vyriausybė ketina rinkti visų sulaikytų migrantų, kurie į šalį pateko neteisėtai, DNR pavyzdžius, teigia JAV nacionalinio saugumo departamento (DHS) pareigūnai.

DHS rengia planą, pagal kurį kiekvieno nelegaliai JAV sieną kirtusio migranto DNR pavyzdys būtų paimamas ir saugomas nacionalinėje duomenų bazėje, kurioje laikomi nusikaltėlių DNR pavyzdžiai.

DHS atstovai tvirtino, kad priemonės leis imigracijos pareigūnams ir pasieniečiams geriau įvertinti migrantų ir sulaikytųjų situaciją šalyje.

Duomenų bazė, kartu su FTB DNR pavyzdžių duomenų baze, padės efektyviau užtikrinti teisėtvarką, teigė pareigūnai.

Vis dėlto planuojamos priemonės susilaukė kritikos iš žmogaus teisių

Platesni DNR duomenys palengvins dirbti pasieniečiams ir migracijos tarnyboms. Washingtontimes nuotr.

gynėjų.

JAV pasieniečiai pradėjo atlikti greitus DNR testus migrantams, kurie kerta sieną kartu šeimomis. Taip siekiama išsiaiškinti, ar migrantai iš tiesų yra vienos šeimos nariai.

Naująja programa ketinama rinkti kur kas daugiau genetinės informacijos.

JAV išbandys dalinių permetimą į Rytų Europą

Berlynas (ELTA) – Jungtinės Valstijos kitais metais per plataus masto pratybas treniruosis, kaip per Vokietiją perimesti dalinius į Lenkiją ir Baltijos šalis. Washingtonas per „Defender 2020“ pavadintas pratybas planuoja vienos divizijos perkėlimą, sakoma Vokietijos gynybos ministerijos laiške Bundestago Gynybos komitetui.

JAV pranešimais, didžiausiose per

25 metus tokiose pratybose Europoje bus permesta iki 20 000 kareivių. Pratybose, kurios vyks nuo balandžio iki gegužės, be JAV ir Vokietijos dalyvaus dar 15 NATO šalių. Vokietijos Bundesveras karinėse pratybose dalyvaus Lietuvoje, Lenkijoje ir Vokietijoje.

„Šiomis pratybomis JAV parodys aiškų įsipareigojimą dėl Europos saugumo“, – sakoma laiške.

SAVO PAVELDU TURIME PASIRŪPINTI PATYS

Praėjusiais metais Lituanistikos tyrimo centras (LTC) pasipildė dar vienu archyvu – Arvydo Reneckio Amerikos lietuvių televizijos (ALTV) vaizdo medžiaga. Lietuvių Fondui (LF) parėmus šis archyvas pradėtas skaitmeninti. Apie vaizdo archyvų atgimimą kalbamės su **Arvydu Reneckiu**.

Neseniai perdavėte Amerikos lietuvių televizijos archyvą LTC. Kas lėmė tokį sprendimą?

Amerikos lietuvių televizijos ir savo paties asmeninio archyvo likimą įvairiomis progomis esu aptarinėjęs su archyvarais Lietuvoje. Kiek supratau, tą medžiagą būtų maloniai priėmusi, saugotų ir pagal išgales gal netgi tvarkytų ne viena atitinkama institucija. Prieš kelerius metus tuometinis LRT generalinis direktorius Audrius Siaurusevičius pusiau juokais, pusiau rimtai tiesiog primygtinai pareikalavo: „privalai tučiuojau viską susikrauti į lagaminus ir nedelsiant prisistatyti Vilniuje”...

Neskubėjau. Turbūt pirmiausiai dėl to, kad ne sykį esu matęs, kaip yra identifikuojami ir aprašomi kai kurie archyviniai kino, video bei foto dokumentai. Pvz., archyvo darbuotojas, nuotraukoje nepažinęs asmenų, dažniausiai tiesiog užrašo: „*grupei jaunų žmonių; x dešimtmetis, x vietovė*”. Ir viskas. Pagalvojau: kaipgi jie ten atskirs, ar čia nufilmuotas kuris nors iš Lietuvių Fondo suvažiavimų, ar JAV LB sesija? Kaip vien iš filmuotos medžiagos galėtų identifiкуoti, sakykim, šviesios atminties dr. Joną Adomavičių, kuris nuoširdžiai pasakoja apie savo įsteigtąjį ALVUD'ą? Ar tikrai Lietuvoje žmonės „pagautų”, kuo tai skiriasi, tarkim – nuo ALT'o?... Juk didžioji šio archyvo dalis tai – toli gražu ne vien Lietuvos įžymybės, prezidentų vizitai, nacionalinės premijos laureatai ir scenos žvaigždės, o paprasti tautiečiai, kurie puoselėjo ir lig šiol Amerikoje tebešilą laiką jau pusantro šimto metų gyvuojančią lietuvibę.

Jau besibaigiantys 2019-ieji yra Pasaulio lietuvių metai, minime Lietuvių chartos 70-metį. Šis istorinis dokumentas, kurį VLIK'as 1949 m. paskelbė DP stovyklose, Vokietijoje, ilgiems dešimtmečiams tapo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) moraline nuostata. Man kilo mintis šia proga sukurti trumpą dokumentinį filmuką. JAV LB Kultūros taryba šiai idėjai pritarė, LB parėmė, ir ėmiausi darbo. Kažkada buvau matęs buvusio VLIK'o nario, nacių kacetų kankinio, vėliau – „Dirvos” redaktoriaus Balio Gaidžiūno filmuotą 16 mm kino medžiagą, kurioje šalia kitų DP stovyklų Vokietijoje vaizdų yra įamžintas ir būtent tas istorinis VLIK'o posėdis, kuriame buvo paskelbta Lietuvių charta. Apie 1995-uosius metus B. Gaidžiūnas sugrįžo gyventi į Lietuvą. Jis parsivežė ir savo pokario laikais nufilmuotą kino medžiagą. Tuomet Lietuvos televizija apie Balį Gaidžiūną parengė ciklą laidų. ALTV vardu paprasčiau padovanoti mums tų laidų kopijas. Po kelerių metų B. Gaidžiūnas mirė. Šią vasarą, beieškodamas originalios filmuotos 16 mm kino medžiagos, kreipiausi į pagrindinius Lietuvos archyvus. Atsakymas vienas – nėra. Teiravausi ir Lietuvos televizijoje. Jie išsaugojo tą pačią seną vaizdajuostę, kurios kopiją tebeturime ir mes ALTV archyve. Jeigu būtų pavykę surasti ir šiuolaikinėmis techninėmis priemonėmis suskaitmeninti originalią kino medžiagą, visiems laikams turėtume puikios kokybės vaizdą ir išgelbėtume šį paveldą nuo suirimo. Laikas yra negailestingas ne vien magnetiniams vaizdo ir garso įrašams, kurie palaipsniui tiesiog savaime išsimagnetina. Kino juostos taip pat neamžinos. Priklausomai nuo joms pagaminti ir ryškinti naudotų cheminių medžiagų, o ypač – nuo saugojimo sąlygų, anksčiau ar vėliau ir jos suyra. Sunku patikėti, kad B. Gaidžiūno archyvai arba svarbi jų dalis tebeslypi kieno nors privačiame sandėliuke, o dar blogiau – gal jau seniai išmesti į šiukšlyną. Bėlieka viltis, kad tie filmai vis dėlto yra kuriame nors iš Lietuvos archyvų, tik laikinai dar tinkamai neinventorizuoti.

Šiame kontekste kyla ir kiti klausimai. Kodėl LR Seimo paskelbtaisiais „Pasaulio lietuvių metais” niekas nei iš šiandieninės PLB organizacijos, nei iš Lietuvos žiniasklaidos ar kino kūrėjų nepasigenda ir neieško šios Lietuvių chartos paskelbimo medžiagos? Juk B. Gaidžiūno filmai buvo rodyti per Lietuvos visuomeninę TV, o prieš 20 metų Lietuvių chartos 50-mečio proga tuometinės PLB iniciatyva apie tai buvo

A. Reneckis darbo vietoje.

K. Lapienytės nuotr.

netgi sukurtas ilgokas dokumentinis filmas. Greičiausiai paveldas ir tampa nebereikalingu būtent tada, kai jis atsiduria ten, kur jo turinys niekam nerūpi, nes tai nėra aktualu. Ne be reikalo yra sakoma, kad archyvai turi būti telkiami, saugojami ir tvarkomi būtent ten, kur jie yra atsiradę – bent jau tol, kol tai dar kam nors rūpi. Taigi, savo kultūrinį paveldą, sukurtu JAV, pirmiausiai privalome pasirūpinti mes patys, Amerikos lietuviai.

Ar jūs dažnai prašo „pakelti” savo archyvus?

Visi, kas kūrė filmus apie operos solistą Arnoldą Voketaitį, kas – apie Arvydą Sabonį, Vytautą Kernagį arba Vytautą Landsbergį, teiravosi archyvinės medžiagos. Kiti susitikę klausinėja: „O ar tu atsimeni, kai prieš 10 metų Čikagoje plaukėme laivu ir tu filmavai, kaip mes grojame dūdomis? Kaip gauti įrašą?” Arba: „Per šventes su anūkėliais žiūrėjome video, kur tu buvai nufilmavęs mano a. a. mamytę, bet ta juostelė jau labai išblėsusi, gal galėtum padaryti naują?” Ir t. t., ir pan. Deja, daugybės prašymų buvo neįmanoma patenkinti. Dešimtmečiais kaupta filmuota medžiaga „tūno” suvyniota į šimtus įvairiausių juostelių. Norint surasti kokį nors pageidaujamą kelių minučių trukmės gabaliuką, reikia turėti ne vien senoviškus įvairių formatų video grotuvus bei modernią kompiuterinę įrangą, bet ir „marias” laisvo laiko.

Džiaugiuosi, kad LTC sutiko priimti ALTV ir mano asmeninį filmuotą archyvą, ir kad jau pradėjome jį skaitmeninti bei aprašinėti. Toliau delsti da-

rėsi rizikinga. Nieko neveikiant, šio archyvo ilgainiui pamažu nebeliktų.

Malonu patirti, kad Čikagoje veikusios ALTV archyvų, o tuo pačiu ir mano paties jau daugiau nei trys dešimtmečiai filmuojamos medžiagos apie JAV lietuvių – laikas nuo laiko vis prireikia tiek Lietuvoje, tiek ir Amerikoje.

Kai prieš pusantų metų minėjome poeto Kazio Bradūno 100-metį, „Draugo” redakcijoje, Čikagoje, taip pat ir Vilniuje, Valdovų rūmuose, netgi per Lietuvos TV – buvo rodomi dar 1993-iaisiais mano nufilmuoti pokalbiai su poetu. Tais pačiais metais M. Mažvydo bibliotekoje Vilniuje vyko Demokratijos studijų centro surengti dr. Adolfo Damušio ir dr. Kazio Ambrozaičio minėjimai. Šie 1941-ųjų metų sukilėliai, įamžinti kitoje mano filmuotoje medžiagoje, tarsi patys iš ekrano „prabilo” į dabarties žmones ir pasakojo apie savo kovą, lietuviškąją antisovietinį ir antinacinį pagrindį.

Šiuo metu kuriamo dokumentinio filmo reikais neseniai lankiausi Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos institute. Buvau pakviestas Prez. Valdo Adamkaus bibliotekos patalpose su akademiniu jaunimu, profesūra ir miesto visuomene pasidalinti filmuotos medžiagos fragmentais apie Amerikos lietuvių gyvenimą bei ištraukomis iš prieš 20 metų mano sukurtą dokumentinio filmo apie rašytoją Marių Katiliškį ištraukomis.

Prieš porą savaičių JAV LB Connecticuto apylinkės kvietimu lankiausi New Yorke. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje patalpose surengtame daili-

A. Reneckis ir K. Lapienytė pasirašo Amerikos lietuvių televizijos archyvų perdavimo sutartį.

I. Antanaitis-Jacobs nuotr.

ninko Vytauto Igno minėjime rodžiau prieš ketvirtį amžiaus filmuotą medžiagą, kurioje jis dalijasi savo gyvenimo ir kūrybos patirtimis.

Nesyki buvau kviestas apsilankyti ir į kasmet Anykščiuose rengiamus Santaros-Šviesos suvažiavimus. Lietuvos intelektualai prašo parodyti ištraukų iš šios organizacijos kultūrinių-politinių diskusijų jų suvažiavimuose, vykusiuose dar „Amerikos laikais“. Deja, šiai kelionei dar vis nesi-seka susiruošti...

Mano akimis žiūrint, archyvinė filmuota medžiaga būna geriausiai įpras-minta ne vienkartinuose renginiuose, o dokumentiniame kine. Buvau maloniai nustebęs, kai pamačiau, kad lietuvių/lenkų kilmės poeto, Nobelio premijos laureato, kino portrete „Česlovo Milošo amžius“ (2011 m., rež. J. Javaitis) yra panaudotas beveik ištisas dar 1990-aisiais nufilmuotas mudviejų su juo pokalbis tuometiniuose poeto namuose Berkeley, Californijoje. Taip pat ne viename filme apie Lietuvos krepšinį šmėsteli jauni legendinių Arvydo Sabonio, Šarūno Marčiulionio, Žydrūno Ilgausko ir kt. veidai, kuriuos kažkada Amerikoje „pagavo“ ir mano kamera.

Apie kokios apimties archyvą kalbame? Kiek metų vyko laida, kiek maždaug valandų yra sukaupta?

Suskaičiavę lentynose ir stalčiuose esančias vaizdajuostas, nustatėme, kad jose yra apie 2,5 tūkst. valandų filmuotos medžiagos. Amerikos lietuvių televizijos transliacijos buvo atkurtos 1995 m. ir baigėsi 2008-aisiais. Per daugiau nei 13 metų sukaupto archyvo didžiausią dalį sudaro taip vadinama „žalia“, nemontuota medžiaga. Kitose juostelėse yra įrašytos ALTV laidos, kuriose buvo rodoma ne vien JAV lietuvių veikla, bet ir filmai, koncertai, programėlės vaikams bei žinios iš Lietuvos. Skaitmeniname tik „žalią medžiagą“ ir originalias mūsų pačių su-kurtas TV laidas.

Reikėtų pridurti, kad šis archyvas ir toliau iš lėto kaupiasi. Ligšiol retsykiais nufilmuojų vieną-kitą įvykį Čikagos lietuvių padangėje ir, atrinkęs medžiagą, nusiunčiu „Pasaulio lietuvių žinioms“. Kiekvieną savaitgalį jos yra transliuojamos per Lietuvos televiziją ir talpinamos į LRT mediateką. Be to, LTC prieš porą metų pradėjau kurti do-kumentinį filmą „Amerikos lietuvių istorija“. Per tą laiką aplankyta daugelis Lietuvos ir JAV lietuvių archyvų, nufilmuota nemažai lietuviško paveldo nuo JAV rytų iki vakarų pakrančių, o Pensylvanijoje filmavau ne tik įvairiuose miesteliuose išlikusius lietuviškų bažnyčių pastatus, buvusių pa-rapijų kapines, bet su kamera nusilei-dau giliai po žeme, į ten esančias (tie-sa, jau – muziejines) anglies kasyklas. Amerikos lietuvių istoriją šiame filme pasakos mokslininkai iš Lietuvos ir JAV, taip pat – amžininkai, tos istorijos liudininkai bei kūrėjai. Taigi, filmuo-ta archyvinė medžiaga ir toliau pa-mažu kaupiasi.

Ką reiškia skaitmeninti tokį archyvą – ar užtenka jį tik perrašyti iš vienos juostelės į skaitmeninį formatą?

Pats skaitmeninimo procesas yra visai nesudėtingas. Procedūra maždaug tokia: imi juostelę, įdedi ją į gro-tuvą, kuris yra prijungtas prie kompiuterio, ir naudojant tam tikrą prog-ramą, taip vadinamas „analoginis“ (magnetinis) vaizdo ir garso signalas yra paverčiamas į kompiuterinę laik-meną. Čia nieko nepagreitinsi – valan-da juostelės – valanda perrašymo. Ko-

kia kokybė juostelėje – toks ir rezulta-tas kompiuteryje. Tiesa, dėl senų juos-telių, ypač jeigu jos buvo pagamintos iš nepatvarių ir neilgaamžių medžiagų, magnetinis sluoksnis kartais užteršia signalą skaitančias „galvutes“. Tada tenka viską stabdyti ir prasideda va-lymo darbai. Kartais juostelės būna iš-simagnetinusios, tuomet pavyksta iš-gelbėti tik dalį medžiagos.

Su katalogavimui skirta programa yra aprašomas vaizdajuostės turinys: identifikuojami asmenys, įvykiai, vie-tovė, laikas, pokalbių temos ir pan. Visa tai yra daroma, kad vėliau bet ku-ris asmuo, ieškantis jam reikalingos fil-muotos medžiagos, įvedęs „raktinius“ žodžius, galėtų ją nesunkiai rasti.

Kitas dalykas – skaitmeninių laik-menų saugojimas. Perrašytus laikme-nas reikia sukompresuoti į tinkames-nį saugojimui ir mažiau kompiuteri-nės atminties reikalaujantį formatą. Tuo pačiu metu su montažine progra-ma jas reikia sujungti (jei beskaitme-ninant iškilo techninės kliūty) arba jas sumažinti, iškerpant archyvavimui nereikalingą medžiagos dalį (pvz., Lie-tuvos TV medžiaga). Visi suskaitme-ninti laikmenos yra kopijuojamos ir saugojamos mažiausiai dviejuose atski-ruose kietuosiuose diskuose. Taigi iš-eina, kad vienos valandos juostelės skaitmeninimas ir paruošimas archy-vavimui užtrunka daugiau kaip dvi va-landas. Kitaip tariant, 2,5 tūkstančio va-landų archyvinės vaizdo medžiagos suskaitmeninimas užtruktų apie 5 tūkstančius valandų.

Tolimesnė užduotis bus suskait-menintos medžiagos pavyzdžius kelti į tuo tikslu sukurtą internetinį tink-lalapį arba kanalą, kaip tą daro dau-gelis šiuolaikinių archyvų. Tuomet filmų arba televizijos programų kū-rėjai, mokslininkai, mokytojai, studentai arba bet kuris Amerikos lietuvių isto-rija bei kultūra besidomintis asmuo ga-lėtų pavyzdžius pasižiūrėti internete, o prireikus – užsisakyti ir aukštos ko-kybės kopiją.

Kas jau padaryta? Kokiais atradi-mais/prisiminimais galima pasidžiaugti?

Didžiausiu pasiekimu laikau tai, kad daugelį metų puoselėti planai pa-galiau yra įgyvendinami. Dalis fil-muoto Amerikos lietuvių paveldo jau tikrai nebepražus! Projekto vykdymui LTC įsigijo specialią techninę stotį. Vie-nas iš dviejų naujausių kompiuterių, skirtų šiam darbui, yra be galo greitas ir galingas. Inžinieriai jį surinko pagal pateiktus specifinius reikalavimus. Dalį senoviškos, bet dar tebeveikian-čios televizinės įrangos atsigabone me iš buvusios ALTV sandėliuko.

Šiuo metu jau suskaitmeninta dau-giau nei 300 valandų filmuotos me-džiagos. Vienas iš netikėčiausių atra-dimų, ko gero, yra tai, kad prieš ket-virtį amžiaus sumontuotos ir išleistos televizijos laidos šiandien kartais su-kelia atlaidžią šypseną, nes jos atrodo tokios pasenę (!), visiškas „retro“... Tuo tarpu, dalis taip vadinamos „žalios medžiagos“ – priešingai: netgi labai ak-tuali ir vertinga būtent savo unikalumu. Jei dabar iš tos pačios medžiagos reikėtų „sukirpti“ naują TV laidą, ji tikrai būtų kitokia, nes dažnai pasi-rinktum būtent tai, kas anuomet liko už kadro.

Kitas be galo keistas atradimas yra ligšiol dar nepatirti pojūčiai. Įsivaiz-duokite, kad į jus kiaurą dieną iš ek-rano švyti ir jums kalba prieš 20–30 metų jūsų paties patirta praeitis: ap-linka, sutiktų žmonių veidai, pašne-kovai, oponentai, bičiuliai, artimi drau-gai... Tas ekranas tave traukte įtraukia

ten, kur iš tikrųjų viskas jau yra seniai pasibaigę, ir kai kurie dalykai jau yra visiškai „išsityrynę“ iš tavo atminties. Kartais nustembi, kaip greitai užmir-šai vieno ar kito asmens vardą, pavar-dę... o kitą sykį – koks nors nuotaikin-gas bičiuliškas pokalbis atrodo tiek ar-timas, kad save pagauni besiekiantį ranka telefono tam asmeniui paskam-binti arba su juo pasidalinti... tik stai-ga šauna tikroviška mintis: danguje juk bevielio ryšio nėra...

Iš kokių lėšų vykdomas projektas, kas pagrindiniai rėmėjai? Kuo svarbus šis projektas lietuviškai visuomenei iševijoje bei Lietuvai?

Pagrindiniai rėmėjai kol kas yra du: LF ir LTC. Už Fondo paramą pa-vyko įrengti minėtą skaitmeninimo stotį ir pradėti darbus. LTC suteikia pa-stogę ir globą. Už tai abiems organiza-cijoms esu be galo dėkingas.

LTC mokslo pasaulyje yra gerai žnomas kaip didžiausia už Lietuvos

ribų esanti Amerikos lietuvių paveldo kaupimo, saugojimo ir tyrimo institu-cija. Jo patirtis ir įvaizdis padeda ieš-koti ne vien rėmėjų, bet ir bendrų pro-jektų. Be abejo, yra labai svarbu archyvinę medžiagą išgelbėti nuo pra-žūties ir ją tinkamai saugoti. Tačiau jei ji ir toliau liktų tūnoti niekam neži-noma ir nenaudojama – būtų atlikta tik pusė darbo. Kol kas dar ankstoka įvar-dinti konkrečius planus, tačiau viltin-gai nuteikia kai kurie JAV LB Kultūros tarybos, taip pat ir kitų Amerikos lie-tuvių organizacijų projektai, kurie sie-jasi su archyvinės audiovizualios me-džiagos pritaikymu. Žinia apie LTC Či-kagoje jau pradėtą skaitmeninti video medžiagą pamažu pasiekia ir Lietuvą. Atsiveria galimybės dalyvauti kultū-riniuose projektuose, bendradarbiau-ti.

Ačiū už pokalbį.

Kalbėjosi
Kristina Lapienytė

Serialas „Černobylis“

Atkelta iš 7 psl.

Daiva lankėsi Kijeve esančiame Černobylio muziejuje, kurio direktorė ir darbuotojai suteikė daug autentiškos informacijos. Daugybė valandų buvo praleista ir Ukrainos blusų turguose, ieškant autentiškų rūbų ir buities de-talių. Dauguma kostiumų buvo spe-cialiai pasiūta šiam filmui. Dailininkė ieškojo autentiškų medžiagų net Bal-tarusijoje, kur vietinės gamyklos dar iki šiol gamina tokias pačias medžia-gas, kaip ir 1986-aisiais. Visi balti kos-tiumai, kuriais vilki atominės elekt-rinės darbuotojai filme, pasiūti bū-tent iš tokios medžiagos vienoje Bal-tarusijos siuvykloje dėl absoliutaus autentiškumo. 1000 karinių unifor-mų specialiai pasiūtos Lenkijoje. Po fil-mo jos grįžo atgal į Lenkiją, kur bus sandėliuojamos ir lauks kitų filmų apie sovietmetį. Dar daug drabužių masinėms scenoms buvo išnuomota Baltarusijos, Čekijos Barandovo, Uk-rainos Dovženkos kino studijose, Lon-done.

Kasdieniai drabužiai toli gražu nebuvo pats didžiausias iššūkis. Seriale vaizduojami ir narai, kurie, naikinant katastrofos padarinius, turėjo paleisti vandenį į reaktorių. Net ir šiuos kos-tiumus dailininkės atkūrė. „Tai au-tentika. Buvo narai, kurie ėjo paleisti vandens į reaktorių. Vienas britų ak-torius atsisakė vaidinti, nes jam buvo

baisu būti tame naro kostiume. Jis at-siprašė ir tiesiog išvažiavo namo. Sakė, aš net negaliu suvaidinti tokios rolės, tai ką reiškė žmonėms tai išgyventi rea-lybėje?“ – pasakoja kūrėja.

Su kostiumais „Černobylyje“ dir-bo didelė komanda – apie 60 žmonių. Jūs matėte, kad daugelis kostiumų se-riale yra purvini? Angliakasių, masi-nių scenų aktorių po avarijos ir inži-nierių. „Černobylyje“ dirbo dešimties žmonių komanda, kurie purvindavo tuos rūbus, kine tai vadinasi sendini-mu. Yra tam tikros technologijos, spe-cialus medžiagos apdorojimas, spe-cialios priemonės. O juk su tais pur-viniais drabužiais dirbo visa komanda, juos reikėjo pamatuoti, paruošti fil-mavimui, padėti aktoriui apsirengti. Grįžus iš filmavimo mano panagės visą laiką būdavo pajuodusios. Nors sendinime aš pati nedalyvavau, bet juk lietiesi prie tų drabužių, derini vie-ną prie kito. Visada esi sukuryje, tai – tiesiogine prasme purvinas darbas“, – prisimena savo darbą Daiva.

„Visi sirgo tuo filmu, visiems pa-tiko tai, ką jie darė. Mes visi jautėmės, kad kažkame dalyvaujame. Ne šiaip sau viename iš daugelio kinų. No-rėjosi viską parodyti kuo tiksliau, nes tai iki šiol taip skaudu ir neiškalbėta, paslaptinga ir apgaubta mitų. Man at-rodo, kad viskas pavyko gerai. Taip, kaip turėjo būti“, – sakė kostiumų dai-lininkė D. Petrulytė.

Sukurti daugybę to meto kostiumų buvo nemažas iššūkis. Vilniuje filmuojama masinė „Černobylio“ scena.

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

GEDAS M. GRINIS, MD
Inkstų, pūslės ir prostatos gydymas bei chirurgija
HOLY FAMILY MEMORIAL UROLOGY
1818 Memorial Dr., Manitowoc, WI 54220
920-320-6344

VIDAUS LIGOS

SURENDER LAL, MD
Specialybė - vidaus ligos
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Tel. 773-434-2123
Valandos susitarus

AUSŲ, NOSIES, GERKLĖS LIGOS

Darius Bliznikas MD SC
Ear, Nose and Throat • Allergy

7110 West 127th st. Ste 210 708-586-2212
Palos Heights IL 60463 www.palosent.com

STUBURO IR SKAUSMO LIGOS

JONAS V. PRUNSKIS, MD
TERRI DALLAS-PRUNSKIS, MD
ir partneriai Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių,
sužeidimų darbovietėje bei kitų vietų
skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.
Elmhurst: 630-748-3300
Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Barrington: 847-852-2000
Libertyville: 847-984-2500
www.illinoispain.com

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

LINAS SIDRYS, MD
AKIŲ LIGOS–CHIRURGIJA–AKINIAI
2701 W 69 th St., Chicago, IL
5706 W 111th St., Chicago Ridge, IL
Tel. 708-636-6622

DR. ELIGIJUS LELIS
Akių ligos ir chirurgija
1192 Walter St, Lemont, IL 60439
963 N. 129th Infantry Dr. #110
Joliet, IL 60435
Tel. 815-723-1854

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. SIMONA ŽILIŪTĖ
Dantų gydytoja

perėmė dr. Petreikytės kabinetą.
Laukiami ir seni, ir nauji pacientai.
9055 S. Roberts Road,
Hickory Hills, IL

Tel. 708-598-4055
Valandos susitarus

DR. RAMUNĖ MACIJASKAS
Dantų gydytoja
9356 S. Roberts Road
Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-2131
Valandos susitarus

DR. DALIA E. CEPELĖ, DDS
Dantų gydytoja
10745 Winterset Dr.
Orland Park, IL 60467
708-873-9074
Valandos susitarus

DR. LINA POŠKUS
Dantų gydytoja
11739 Southwest Hwy,
Palos Hts, IL 60463
9201 Broadway Ave., Brookfield
Tel. 708-387-2020

DR. DAIVA BIDVA
Dantų gydytoja
950 York rd. #110
Hinsdale, IL 60521
Tel. 708-485-2828

SKELBIMAI
773-585-9500

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

DR. GAILĖ V. ČERNIAUSKAS
DANTŲ GYDYTOJA
Amerikos „TOP DENTIST“ 2009 M.
318 W. Touhy Avenue
Park Ridge, IL 60068
Tel. 847-692-2303
www.parkridgesmiles.com

PILNA DANTŲ PRIEŽIŪRA:
• implantai
• tiltai, karūnos, protezai
• vaikų dantų gydymas
• šaknies kanalų valymas
• chirurgija
• parodontozės specialistas kabinete
• kosmetinės procedūros — „veneers“,
balinimas • TMJ/TMD gydymas

DR. DALIA JODWALIS
Dantų gydytoja
15543 W. 127th St.
Suite 101, Lemont, IL
Tel. 630-243-1010
Valandos susitarus

REMKIME DRAUGO FONDĄ
Nuo 1992 metų Draugo fon-
das padeda išlaikyti mūsų lie-
tuvišką, katalikišką „Draugo“
laikraštį. Prisiminkite Draugo
fondą savo testamente. Kele-
tas stambesnių palikimų už-
tikrins „Draugo“ laikraščio gy-
vavimą daugelį metų!
www.draugofondas.org

KEPYKLA IR DELIKATESAI
6216 W. Archer Ave., Chicago, IL 60638
Tel. 773-581-8500

- Lietuviška duona ir raguoliai
- Vestuviniai ir įvairūs tortai
- Siunčiame mūsų produktus UPS
- Atidaryta 7 dienas per savaitę
- Aplankykite mūsų svetainę – www.racinebakery.com

autotradeusa
sales • export • rebuilding
www.autotradeusa.com

**PADEDAME
SURASTI,**

IEŠKO DARBO

**NUPIRKTI IR ATVEŽTI
AUTOMOBILIUS IŠ BET KURIO JAV AUKCIONO.
PERSIUNČIAME AUTOMOBILIUS IR DETALES.
ATLIEKAME AUTOMOBILIŲ REMONTĄ!**

Specialios turistinės kelionės į Baltijos kraštus
Dėl informacijos skambinkite Ritai Penčylienei

Siūlome pigiausias skrydžius visomis oro linijomis
iš Čikagos ir kitų Amerikos miestų į

LIETUVĄ
VYTIS TOURS

www.vytistours.com

info@vytistours.com

1-800-778-9847

4024 235th St., Douglaston, NY 11363

Teiraukitės mūsų 2019 m. brošiūros. Ją galite patys išsispausdinti adresu:

www.vytistours.com

Specialios turistinės kelionės į Baltijos kraštus 2019 m.
Dėl informacijos skambinkite Ritai Penčylienei

Kainas sužinoti ir užsisakyti vietas galite
www.vytistours.com

Siūlome informaciją apie specialias nuolaidas
Atsiųskite savo el. pašto adresą

ATSTOVYBĖ ČIKAGOJE

Bronė Barakauskienė
Tel fax: 708-403-5717
mamabar3@aol.com

Rita Penčyliene
Tel fax: 708-923-0280
pencylar@comcast.net

doleris.com

tickets@doleris.com

1-800-514-9989

PIGIAUSI AVIA-BILIETAI Į LIETUVĄ IR EUROPA

15-os advokatų komanda | Ilgametė patirtis | Lietuviškai kalbantys profesionalai

Nekilnojamas turtas

—

Įmonių ir komercinė teisė

—

Paveldėjimo teisė JAV ir Lietuvoje

—

Atstovavimas teismuose

BOODELL & DOMANSKIS, LLC

Adomas Siudika
Teisininkas
(312) 938-4909
asiudika@boodlaw.com

Audra P. Karalius
Advokate
(312) 219-8540
akaralius@boodlaw.com

A. Rimas Domanskis
Advokatas
(312) 540-1075
domanskis@boodlaw.com

Dainius R. Dumbrys
Advokatas
(312) 938-4905
ddumbrys@boodlaw.com

One North Franklin,
Suite 1200
Chicago, IL 60606
Fax: (312) 540 1162
www.boodlaw.com

REAL ESTATE

FIRST RATE
REAL ESTATE

4545 W. 67th Street
Chicago, Illinois 60629
Bus: 773-767-2400
Cell: 312-805-4851
Fax: 773-767-9886
E-mail: ausra.padalino@gmail.com

Aušra Kriščiūnaitė Padalino
Broker/savininkė

Kalbame lietuviškai, ispaniškai, angliškai

Patirtis – daugiau nei
35-eri metai

PERSPEKTYVUS namų, butų, žemės, verslo, investicijų
PIRKIMAS, PARDAVIMAS, FINANSAVIMAS,
PERFINANSAVIMAS ir NUOMA

Rasa Mitkus
Nekilnojamojo turto ir paskolų brokerė

630-202-6867 rmitkus@yahoo.com

103 Ogden Ave, Clarendon Hills, IL 60514

homemaxrealtors.com

PARDUODAMAS

trijų aukštų NAMAS Zarasuo-
se ant Nikajos upės kranto su
sodu ir daržu.

Nuotraukos ir visas namo
aprašymas el. paštu:
adlima26@yahoo.com.

SUBSCRIBE
Receive
BOTH!
ONE YEAR
DRAUGAS NEWS
12 ISSUES
LITHUANIAN
HERITAGE
6 ISSUES
\$45 mailed
\$30 internet
only

DRAUGAS NEWS

LITHUANIAN WORLD WIDE NEWS IN ENGLISH

My Paper – My Friend
My link to LITHUANIA!

www.draugas.org/news

LITHUANIAN
HERITAGE

MAGAZINE IN ENGLISH

A supplement mailed separately

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

PASLAUGOS

PARDAVIMAS IR TAISYMAS
MIGLINAS TV
GE/RCA ATSTOVYBĖ
2346 W. 69th Street
Tel. 773-776-1486

PERKA

BRANGIAI PERKU
GINTARO DIRBINIUS
IR GINTARO GRYNUOLIUS.
tel. 708-603-5494

IEŠKO DARBO

Moteris ieško darbo senelių priežiūroje.
Gali būti su pragyvenimu.
Skambinkite
773-606-8676.

DRAUGAS
www.draugas.org

„Surašymo“ Nr. 100 atsakymas
Pažymėtuose langeliuose: **VIEŠBUTIS**
Kryžiažodį išsprendė:
Grażina Santoski, Chicago, IL
Joseph Rakstis, Orland Park, IL
Nuoširdžiai dėkojame sprendėjams.
Jūsų sprendimų atsakymų lauksime paštu:
„Draugas“, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629-5589
arba el. paštu – **redakcija@draugas.org** ir faksu: **773-585-8284.**

**ATLANTIC
ExpressCorp.**

**SIUNTINIAI Į VISĄ
EUROPOS SĄJUNGĄ**

Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

**Greičiausi
pristatymo terminai**

**Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100**

**Siuntimo automobilių
gabėmimą į visas pasaulio
šalis, automobilių pirkimą
iš visų JAV aukcionų,
asmens turto
perkraustymą**

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE., BRIDGEVIEW, IL 60455

**SIUNTIMO IR GREIČIO
GARANTIJĄ**

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Heights, IL 60004
Tel: 630-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 773-777-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-8622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankevičienė
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

Paremkite DRAUGAS FOUNDATION apsipirkdami **amazon smile**

I ŽINGSNIS.
SUSIEKITE SAVO
amazon.com PASKYRĄ
SU
**DRAUGAS
FOUNDATION**
PELNO NESIEKIANČIA
ORGANIZACIJA.
Prisijunkite per
smile.amazon.com
ir paieškoje suveskite
**DRAUGAS
FOUNDATION.**
Šį veiksmą pakanka
atlikti tik vieną kartą!

II ŽINGSNIS.
PAKEISKITE VISAS
ŽYMELES
(bookmarks)
IŠ amazon.com Į
smile.amazon.com
KASKART
apsipirkdami Amazon
internetinėje
parduotuvėje įsitikinkite,
kad jungiantės per
smile.amazon.com,
o ne
www.amazon.com
Jums jungiantis ir
apsiperkant per
www.amazon.com, Jūsų
parama DRAUGO
NEPASIEKS.

Jeigu jau apsipirkote AMAZON
internetinėje parduotuvėje
jungdamiesi per
smile.amazon.com,
ir kaip paramos gavėją nurodėte
**DRAUGAS
FOUNDATION,**
perkant kitus kartus, Jūsų
parama jau automatiškai
pasieks mus.

skelbimai@draugas.org
Pasiteirauti tel. 773-585-9500

**MUTUAL
FEDERAL BANK**

Namams paskolos, apdraustos sąskaitos

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
773-847-7747 * www.mutualfederalbank.com

Patarnaujam Čikagos ir apylinkių lietuviams daugiau kaip 100 metų.

SKAITYKITE
„DRAUGĄ“ GREIČIAU!
www. draugas.org
4545 W 63 St.,
Chicago, IL 60629
773-585-9500

Hall of Fame galerijoje – ir Draugo fondo garbės pirmininkė

2009 m. įsteigta organizacija National Lithuanian American Hall of Fame, – įkūrėjas ir pirmininkas Jonas Platakis, – rūpinasi lietuviškų šaknų turinčių garbingų žmonių išaukštinimu, kad jų pavyzdys šviestų ir tiems žmonėms, kurie jau yra nutolę nuo savo šaknų. Nuo įsteigimo Šlovės rūmų garbės lentoje jau įrašytos tokios pavardės kaip Dick Butkus, Rūta Lee, Johnny Unitas (2013 m.); aktorė Ann Jillian (Jūratė Nausėdaitė), aktorius Vytas Ruginis ir solistas Arnoldas Voketaitis (2015 m.); Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus, Stanley Balzekas, Jr., Juozas Kazickas.

Šiomet spalio 5 d. į Amerikos lietuvių legendų sąrašą įtraukiamos dar keturios asmenybės: rašytoja Ruta Sepetys; visuomenės ir kultūros veikėja Marija Remienė, kuri yra ir Draugo fondo garbės pirmininkė; pasaulio čempionė Rose Namajunas (Rožė Namajūnaitė) bei šiomet miręs filmininkas, poetas bei menininkas Jonas Mekas.

Ta proga „Draugas“ kreipėsi į Draugo fondo garbės pirmininkę Mariją Remienę, šiomet mininčią ir garbingą gyvenimo jubiliejų, prašydami atsakyti į klausimą, kokios mintys jai kilo sužinojus, kad yra įtraukta į Hall of Fame galeriją.

Marija Remienė. Kai man pranešė, kad būsiu įrašyta į Amerikos lietuvių legendų sąrašą – (įvedimas į National American Hall of Fame), nežinojau ką atsakyti – dėkoti, dėkaugtis... Paprastai savo kieme nesi didvyris... Bet jeigu buvau pastebėta, žinoma, malonu. Visas mano gyvenimas ir darbai buvo skirti lietuvybei, – negaliu nei girtis, nei ką nors nuslėpti. Bandžiau tęsti mūsų tėvynainių pradėtus darbus, kuriuos radome po Antrojo pasaulinio karo atvykę į Ameriką ne savo noru. Ne savo pasirinkimu tapau emigrante. Mano likimą padiktavo metas, kuriame gimiau.

Kiekvienam yra maloniau būti įvertintam, negu atstumtam. Kiekvienam malonu išgirsti gerą žodį, jausti dėmesį. Kiekvienas žmogus yra Dievo apdovanotas kokiomis nors dovanomis, kuriomis jis turi dalintis su kitais. Stengiausi tai daryti iš visos širdies.

Tėvų buvau auginama nelaukti įvertinimų, bet mylėti Dievą, aukotis Tėvynei ir Artimui. Hall of Fame įvertinimą suprantu kaip paskatą kitiems – kad gyventų pagal krikščioniškus idealus ir atliktų jiems skirtą misiją savoje aplinkoje, kad pagal išgales ir laiko reikalavimus aktyviau prisidėtų prie lietuvybės išlaikymo, Tėvynės meilės ir Bažnyčios gerovės darbo.

Nuoširdžiai sveikiname!

DRAUGO FONDAS

4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629

tel: 773-585-9500

www.draugofondas.org

Ruduo ir Draugo fondo rudens vajus

Dienos bėga kaip upelio vanduo. Atėjo spalvotas rudenėlis, o lietuviškas gyvenimas pražydo renginiais, vos spėjama juos lankyti. Visiems reikia papildyti savo išdus, ypač labdaros organizacijoms. Neatsilieka ir Draugo fondas (DF), kuris savo aukas skiria laikraščio „Draugas“ išlaikymui.

„Draugo“ 110 metų nueitas kelias nebuvo lengvas, bet laikraštis gyvavo. „Draugo“ spausdintas žodis buvo svarus visais laikais. Dabar, kaip ir anksčiau, organizacijos skelbia pranešimus, rezoliucijas, reklamas, o svarbiausia – pasakoja apie savo veiklą, vargus ir laimėjimus. „Draugo“ puslapiuose dvasia liko ta pati: visada palanki, paslaugi ir draugiška.

DF yra labai svarbus laikraščio darbarčiai ir ateičiai. Daugelio metų nuoširdus „Draugo“ rėmėjas, siųsdamas savo auką, rašo: „Mes visi privalome rūpintis mūsų senutėliu laikraščiu su tikra meile, pagarba bei pagalba! Tai mums, lietuviams, išeivijoje uždėta mūsų didvyrų, tautos žadintojų, už tėvynę gyvybę atidavusių šventa pareiga! Neleiskime šiam lietuvių skleidžiančiam švyturiiui, tautiškumą ir lietuviybės meilę ugdančiam, šviesą, tiesą ir žinias nešančiam ažuolui dėl mūsų aplaidumo virsti išdžiūvusią šaka. Tebūna „Draugas“ žaliuojanti ir neišsenkanti lietuviybės oazė!“

Šią savaitę daugelis jau gavo DF 2019 m. rudens vajeaus laišką. Pastebė-

site, kad pageidaujant už 50 dol. auką bus išsiųsta istoriko Juozo Skiriaus knyga „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais“, kurią išleido DF.

DF reikia daugiau įnašų, bet ypač reikia naujų skaitytojų „Draugui“. Parama DF nėra auka – tik atsilyginimas už darbus tautos labui.

Aukokime DF visomis progomis. Supažindinkime naujai atvykusius su laikraščiu – koks jis yra kultūringas, tautinių minčių bei tėvynės meilės dvasia spinduliuojantis į mus, užsienio lietuvius. Už kiekvieną auką DF bus labai dėkingas.

Čekius rašyti DRAUGAS FOUNDATION ir siųsti 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629. Illinois not-for-profit ID 36-3916303.

Draugo fondo taryba

Pirmieji rudens įnašai DF

Su 120 dol.

Danutė Janutienė, Berkeley, CA, iš viso 380 dol.

Su 100 dol.

Kristina Kazemek, Chicago, IL, **garbės narė**, iš viso 2,375 dol.

Nijolė Nausėdienė, Lockport, IL, iš viso 700 dol.

Už aukas Draugo fondas visiems nuoširdžiai dėkoja

Remkime Draugo fondą

www.draugofondas.org

Juodraščiai

Donaldo Kajoko poezijos vakaras

Kviečiame Jus į Donaldo Kajoko poezijos ir pokalbių vakarą. Jo metu D. Kajokas skaitys įvairiu metu parašytus eilėraščius, o juos lydės pianistės prof. Ramintos Lampsatytės atliekami Tomo Juzeliūno ir Felikso Bajoro kūriniai.

Vakaro metu prof. R. Lampsatytė taip pat pristatys 2018 m. išleistą D. Kajoko knygą „Juodraščiai. 1977–1985“. „Man visuomet patiko Donaldo eilėraščiai ir nors jis sau pažadėjo daugiau poezijos neberašyti, vieno mūsų susitikimo metu paklausiau jo, ar jis neturi kūrinių, kurie iki šiol dar nėra publikuoti. Poetas kukliai prisipažino namuose saugantis daugiau nei 20 senų juodraščių“, – viename interviu pasakojo pianistė prof. R. Lampsatytė, kaip jai gimė idėja sudaryti ir išleisti D. Kajoko knygą „Juodraščiai. 1977–1985“.

„Juodraščiuose. 1977–1985“ Donaldas Kajokas atsiskleidžia visai kitu kampu, tai – tarsi nauja pažintis su šiuo itin įdomiu rašytoju. Dar vienas netikėtas faktas – ši knyga yra iliustruota

prof. R. Lampsatytės sukurtomis fotografijomis.

Vakaro moderatorė – LR Kultūros atašė JAV Gražina Michnevičiūtė.

Renginio vieta:

LR generalinis konsulas New Yorke.

Durys atidaromos: 18:15 val. v.

Renginio trukmė:

nuo 18:45 val. v. iki 20:30 val. v.

Apie savo dalyvavimą prašome pranešti iki spalio 8 d. el. paštu: ny.renginiai@urm.lt

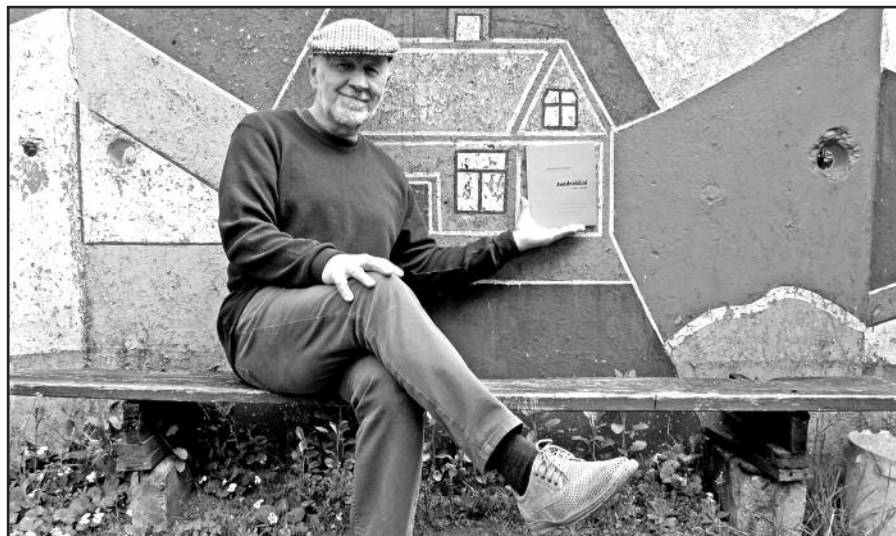
Apie vakaro dalyvius:

Donaldas Kajokas – poetas, eseistas, prozininkas, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas. D. Kajokas kone per keturiasdešimt kūrybinio darbo metų išleido devynis poezijos rinkinius, romanus „Kazašas“ ir „Ežeras ir kiti jį lydintys asmenys“ bei keturias esė knygas – „Komentarai“, „Dykinėjimai“, „Lietaus migla Lu kalne“ ir „Lapės gaudymas“. D. Kajoko kū-

ryba įvertinta keliolika Lietuvos literatūrinių premijų. Rašytojas yra išvertęs ne vienos šalies poeziją ir prozą, filosofinius tekstus, kai kurie vertimai išleisti atskiromis knygomis; be to, jis yra sudaręs bei redagavęs per dvidešimt kitų autorių knygų. Paties D. Kajoko kūryba irgi versta bemaž į dvi dešimtis pasaulio kalbų.

Prof. Raminta Lampsatytė gimė Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ji yra Lietuvos kompozitorių sąjungos garbės narė, Hamburgo Aukštosios muzikos ir

teatro mokyklos profesorė, pianistė, mokslininkė bei pedagogė, rengianti meistriškumo kursus Europoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje, Azijoje. R. Lampsatytė yra parengusi leidinių apie lietuvių moderniąją muziką, kompozitorius Bronių Kutavičių ir Osvaldą Balakauską, operos dainininkę Marijoną Rakauskaitę. Pastaraisiais metais profesorė itin dažnai lankosi tėvynėje. Kiekvienas jos atvykimas į Lietuvą yra susietas su įvairiais muzikiniais projektais, kurie apjungia šalies ir užsienio atlikėjus.

Donaldas Kajokas.

Ugnės Palukaitytės nuotr.

Kanados lietuvių katalikių moterų draugijai – 70 metų

Buvusios pirmininkės Angelikos Sungailienės atsiminimai

Kanados lietuvių katalikių moterų draugijos buvusi centro komiteto pirmininkė Angelika Sungailienė. Asmeninio archyvo nuotr.

RIMA ŽEMAITYTĖ-DE IULIIS

Po Antrojo pasaulinio karo Kanadoje kūrėsi įvairiausios lietuvių organizacijos. 1949 m. balandžio 10 d. į Torontą ką tik atvykęs jaunas kunigas Petras Ažubalis, pradėjęs dirbti vietinės Šv. Jono parapijos klebonu, sukviėtė parapijos moteris. Taip buvo įsteigta Kanados lietuvių katalikių moterų draugija (KLKMD). Pirmąją draugijos centro komiteto pirmininke buvo išrinkta dr. Aldona Užupienė.

Rugsėjo 28 dieną Mississaugoje esančioje Lietuvos kankinių parapijoje, įsteigtoje minėto kunigo Petro Ažubalio, vyko Kanados katalikių moterų draugijos septyniasdešimtmečio šventė „Mūsų keliai“.

Viena iš KLKMD centro komiteto pirmininkių buvo Angelika Sungailienė, gyvenanti Toronto mieste. Iš 11 aukšte esančio jos buto gera akį paganyti po žaliuojančius parkus ir į aukštyn išsistiebusius dangoraižius. Tačiau 95 metų sulaukusi A. Sungailienė sako: „Aš ne tokios natūros, kad pro langą žiūrėčiau.“

Daktarui – tarno darbas

Iš Lietuvos Angelika ir Juozas Sungailos išvyko 1944 metais, kai vokiečiai jau traukėsi. „Nenorėjome likti su sovietais, – sako A. Sungailienė ir pasakoja apie gyvenimą Austrijoje, kur praleido vienerius metus. Kai po karo tos žemės atiteko Prancūzijai, visi suskubo studijuoti – kadangi vokiečių laikais to nebuvo leidžiama. Angelikos vyras mokėsi mediciną, o ji – literatūrą. Taip jie ir susitiko uni-

versitete. Kai Kanada atsiuntė pasiuntinių ieškoti žmonių darbams turtingųjų namuose, jie abu sutiko, pasirašę sutartį, kad metus dirbs namų darbininkais. Laivu iš Freiburgo plaukė apie penkias-šešias dienas.

„Laivas buvo liuksusinis, mus labai prižiūrėjo, labai gerai maitino, o mes daug valgėme. Buvo didelė biblioteka, kartu plaukė pulkas lietuvių. Kai išplaukėme į Atlantą ir mus pradėjo supti, tada jau visai nebevalgėme. Galvojome: ‘Dieve, Dieve, tegu jau mus grąžina kad ir į komunistų kraštą, tik tegu iškelia ant kranto – kad tik nebesuptų...’ Labai sirgome jūros liga. Užėjo audra, laivas išmetė inkarą ir laukė. Kai išlipome Kvebeko uoste, sijonai nebesilaikė, drabužiai krito, – atsimena A. Sungailienė. – Kai atvykome, mano vyras pasakė, kad jis gydytojas ir neis dirbti tarnu. Ir gavo darbą kraujo centre. Jis imdavo kraują, rūpinosi jo saugojimu. Aš dirbau slauge Montrealio ligoninėje vaikų skyriuje. Vyras norėjo tapti daktaru ir Kanadoje, bet reikėjo pirmiausia gauti pilietybę, o ją suteikdavo, pragyvenus šalyje 5 metus. Jam draugai patarė važiuoti į Saskatchewan provinciją. Išvykome į Reginos miestą, ten vyras pradėjo dirbti ligoninėje, studijavo universitete. Išlaikė egzaminus ir tapo daktaru rentgenologu.“

Ten gerai, kur daugiau lietuvių

Angelika Sugailienė prisimena: „vyras dirbo ligoninėje, o aš namuose auginau du sūnus. Ėmiau verkšlenti, kad pervaziavome pusę pasaulio ir apsigyvenome toli nuo visko. Miestas kultūringas, buvo ir universitetas, bet nei vieno lietuvio. Reikėjo važiuoti ten, kur jų daugiau – daugiausia lie-

1997 m. Otawoje Angelika Sungailienė apdovanota Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu. Šalia – jos vyras Juozas.

A † A ALDONA ADOMONIENĖ

mirė 2019 m. rugsėjo 11 d. Cape Cod, MA, kur išgyveno daugiau nei 55 metus.

Gimė 1926 m. lapkričio 19 d. Kaune, Lietuvoje.

Velionė mėgo keliauti. Ji buvo viena iš pirmųjų pradėjusi organizuoti keliones į Lietuvą tuo laikotarpiu, kai ten keliauti nebuvo taip lengva.

Ji asmeniškai lydėdavo turistines grupes ir rūpindavosi visais, kad kelionės pavyktų gerai.

A. a. Aldona kartu su savo vyru a. a. Jonu pasižymėjo svetingumu – jų namų durys buvo atviros visiems.

Palaidota Beechwood kapinėse, Barnstable, MA

Nuliūdusi šeima

Žymenį

„Geriausios laidojimo paslaugos“

ESTABLISHED Southtown suteikė

Palos-Gaidas

FUNERAL HOME

11028 S. Southwest Hwy. Palos Hills, Illinois
(708) 974-4410 www.palosgaidasfh.com

PETKUS & SON

FUNERAL DIRECTORS

SUMMIT, 7300 W. ARCHER AVE.

CICERO, 5940 W. 35 ST.

LEMONT, 12401 S. ARCHER AVE. (& DERBY RD.)

NATIONWIDE TOLL FREE (nemokamas)

Tel. 1-800-994-7600

www.petkusfuneralhomes.com

tuvių buvo Toronte.”

Į šį miestą jauna Sungailų šeima ir atvyko. Vyras gavo darbo Šv. Mykolo ligoninėje, o Angelika jau augino tris sūnus: Raimundą, Paulių ir Morkų.

„Sūnus Paulius sakydavo: mama, mes jau paaugome, tu eik mokytis... Ir nuvažiavau į York universitetą. Užsiregistravau į vakarinius kursus, mokiausi anglų literatūros ketverius metus, gavau bakalauro laipsnį.“

A. Sungailienė lietuvių Maironio mokykloje dėstė lietuvių literatūrą. Lietuvių kalba sunki, ir mokiniai ją silpnai mokėjo. Jeigu tėvai namie su vaikais dirbdavo, tai mokykloje jiems sekėsi gerai, o jeigu ne – vaikams būdavo labai sunku. Tuo metu pačios Angelikos šeimoje jos pasėta lietuviybės sėkla išaugino gražius ir stiprius lietuviybės daigus: jau suaugę vaikaičiai Matas ir Nerija kalba gražia lietuvių kalba.

Valstybiniai apdovanojimai

Buvusi KLKMD pirmininkė pasakoja apie nuveiktus darbus lietuvių bei. Tarp jų – organizuota reiškinga piniginė parama Avikilų kaime įsteigtiems vaiko tėviškės namams (kuriose auga beglobiai ir našlaičiai vaikai), taip pat – iš tremties į Lietuvą grįžusiems lietuviams. „Senoji karta labai

gausiai aukodavo. Iš viso į Lietuvą persiųsta apie ketvirtį milijono dolerių. Buvo labai smagu dirbti. Gaudavome laiškų iš Lietuvos, iš vaikų, dėkodavo už pagalbą... Jaunoji karta nebeaukoma“, – apgailestauja veikloji lietuvė, kuri buvo ir Tremtinių grįžimo fondo Kanadoje pirmininkė.

O kai pokalbis baigiasi, jos pagalbiniškai atneša apdovanojimus – apie kuriuos kukli pašnekovė net neužsiminė. Aplanke – padėkos už visus gražius darbus ir pagalbą savo tėvynei iš Lietuvos vadovų Vytauto Landsbergio, Valdo Adamkaus, Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus, o 1998 metais A. Sungailienė buvo apdovanota Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu. Jai suteiktas Marijampolės miesto Garbės piliečio vardas.

„Darbą perdaviau jaunesnėms moterims, o aš jau dabar turiu pailsėti“, – sako A. Sungailienė ir įsitaiso patogiai krėslė su knyga rankose.

KLKMD darbas toliau vyksta, nors skyrių likę tik du: Lietuvos kankinių parapijoje, kur katalikės moteris suburia Valė Jonaitis, ir Hamiltone esančioje lietuvių Aušros Vartų Marijos parapijoje, kur pirminkauja Danutė Enskaitienė.

PAS MUS IR APLINK MUS

■ JAV LB Lemonto apylinkės Socialinių reikalų skyrius spalio 9 d., trečiadienį, 1 val. p. p. kviečia visus į skaityklą PLC Lemonte, kur matysite LRT trumpų istorinių filmų rinkinį.

■ Spalio 12 d., šeštadienį, 5 val. p. p. Pal. Jurgio Matulaičio misijoje Lemonte vyks kolektyvų su broliu Pranciškumi. Tema: „Kas yra vidinė malda ir kur ji gali nuvesti?“ Registracija tel.: 630-888-5013 arba el. paštu: ritakm0927@gmail.com. Auka: 10 dol.

■ Spalio 13 d, sekmadienį, po 11 val. r. šv. Mišių Pasaulio lietuvių centre vyks brolio Pranciškaus Nekrošiaus knygos „The Theological Landscape of Middle Earth“ (apie R. R. Tolkien „Žiedų valdovą“) pristatymas. Renginys nemokamas. Laukiame visų.

■ Didžiausia išeivijoje lituanistinė mokykla – Lemonto Maironio mokykla, įsikūrusi po PLC stogu – šiemet švenčia 60 metų jubiliejų. Abiturientai ir rėmėjai kviečiami į šventinį pokylį, kuris vyks spalio 19 d., šeštadienį, 6 val. v. PLC R. Riškus salėje. Registracija ir informacija tel.: 630-853-5603 Monika Dobrovolskytė.

■ Visuotinis Pal. Jurgio Matulaičio misijos narių susirinkimas vyks Pasaulio lietuvių centre Lemonte spalio 20 d., sekmadienį, 12:15 val. p. p. Visi kviečiami!

■ Spalio 27 d., sekmadienį, 1 val. p. p. visų laukiame „Draugo“ 110 metų sukaktuvių pokylyje Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Organizacijas kviečiame užsisakyti stalus. Teiraukitės tel.: 773-585-9500.

MABENKA RESTAURANT & BANQUETS

Chicago's Finest Polish & Lithuanian Cuisine

Catering Available & Banquet Hall

for up to 100!

FAMOUS - BEST IN TOWN – PANCAKES

Potato Pancakes, Apple Pancakes, Crepes, Cheese Blintzes, Wheat Cakes, Short Stack, Chocolate Chip

7844 S Cicero Ave., Burbank, IL – 708-423-7679
- jgalica@gmail.com – www.mabenka.com

2 YR IRA 2.75%
3 YR IRA 3.00%

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

<http://draugokalendarius.org>

**JAV LB XXII TARYBOS
ANTRA SESIJA
spalio 11-13 d.
2019**

**Maloniai kviečiame atvykti į
XXII JAV LB Tarybos antrą sesiją,
kuri vyks
THE HYATT LODGE
2815 JORIE BOULEVARD
OAK BROOK, IL 60523**

Informacija apie sesiją ir šventinius vakarus:
<http://lithuanian-american.org/lt/tarybos-sesija-2019/>

Šventiniai vakarai
Spalio 11 d., penktadienį, 7 val. v.
Pasaulio lietuvių centre, Lemonte

Programoje:
DAINAVOS ansamblio vyrų vienetas
Rimantas Pažemeckas, Aura Kizytė
Sandra Avižienytė
Šokių grupė SUKTNIS
Kaina su vakariene: 75 dol.

Spalio 12 d., šeštadienį, 7 val. v.
The Hyatt Lodge, Oak Brook, IL

Programoje:
Dainininkai Česlovas Gabalis,
Nida Grigalavičiūtė
ir gitaristas Tomas Varnagiris
Kaina su vakariene: 95 dol.

Rezervacijos tel. 773-983-4544
sruoga@gmail.com

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvę nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100
info@midwaylegal.com

www.draugas.org

Namams pirkti paskolos
duodamos mažais mėnesiniais
įmokėjimais ir prieinamais nuošimčiais.
Kreipkitės į
Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747